

TURKIYE PLANLAMA OKULLARI BIRLIGI
THE ASSOCIATION of PLANNING SCHOOLS of TURKEY

TUPOB 12. DÖNEM II. OLAĞAN TOPLANTISI

“PLANLAMA OKULLARI VE PLANLAMA EĞİTİMİ”

28 – 29 HAZİRAN 2018

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK FAKÜLTESİ
TURGUT CANSEVER KONFERANS SALONU
TALAS - KAYSERİ

DANIŞMA KURULU – ERÜ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ

Doç. Dr. Seda ÇALIŞIR HOVARDAOĞLU, Bölüm BaŐkanı
Dr. Öğr. Üyesi Fulya SINACI ÖZFINDIK, Bölüm Başkan Yardımcısı
Dr. Öğr. Üyesi Yasin BEKTAŞ, Bölüm Başkan Yardımcısı
Doç. Dr. Ozan HOVARDAOĞLU, Bölge Planlama Anabilim Dalı BaŐkanı

DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. Seda ÇALIŞIR HOVARDAOĞLU, Bölüm BaŐkanı
Dr. Öğr. Üyesi Fulya SINACI ÖZFINDIK, Bölüm Başkan Yardımcısı
Dr. Öğr. Üyesi Yasin BEKTAŞ, Bölüm Başkan Yardımcısı
Doç. Dr. Ozan HOVARDAOĞLU, Bölge Planlama Anabilim Dalı BaŐkanı
Araş. Gör. Ayşe ERKARA

SEKRETERYA - İLETİŞİM - TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI

Tel: 0 312 418 30 75
Faks: 0 312 417 90 55
E-posta: sultankara06@gmail.com

TOPLANTI PROGRAMI

1. GÜN 28 HAZİRAN 2018 - PERŞEMBE

- 10:00 – 10:30** Açılış Konuşması
- 10:30 – 11:30** Doç. Dr. Ozan HOVARDAOĞLU
TUPOB 12. Dönem Toplantıları Genel Değerlendirmesi
- 11:30 – 12:00** Sergi Açılışı
Erciyes Üniversitesi 2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı Şehircilik Atölyeleri Sergisi
Planın Mahallesi Mahallenin Planı: Kayseri Kentinde Mahallenin Mekansal Değişimi Sergisi
- 12:00 – 13:30** Öğle Yemeği (ERÜ Personel Yemekhanesi)
- 13:30 – 14:00** Doç. Dr. Seda ÇALIŞIR HOVARDAOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Fulya SINACI ÖZFINDIK, Dr. Öğr. Üyesi Yasin BEKTAŞ
"Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü"
- 14:00 – 14:30** Prof. Dr. İclal DİNÇER, Prof. Dr. Zeynep ENLİL, Prof. Dr. Yiğit EVREN
"Planlama Eğitiminde Katılım Odaklı Yeni Arayışlar"
- 14:30 – 15:00** Doç. Dr. Zeynep GÜNAY
"Planlama Eğitiminde "Akıllı" Deneyimsel Yaklaşımlar
- 15:00 – 15:30** Ara
- 15:30 – 16:00** Dr. Öğr. Üyesi Tayfun KAHRAMAN
"Eğitim Programlarının Oluşturulmasında Yeni Yöntem ve Araç Tartışmaları"
- 16:00 – 16:30** Doç. Dr. Özer KARAKAYACI, Doç. Dr. Filiz ALKAN MEŞHUR, Dr. Yelda ÖZDEMİRLİ
"Selçuk Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü"
- 16:30 – 18:30** Talas Kültür Yolu Teknik Gezisi
- 19:00** Akşam Yemeği

TOPLANTI PROGRAMI

2. GÜN

29 HAZİRAN 2018 - CUMA

- 09:30 – 10:00** Doç. Dr. Yaşar BAHİRİ ERGEN
"Yeni Bölüm Açılması ve Eğitim Öğretim Modeli"
- 10:00 – 10:30** Dr. Öğr. Üyesi Yasemin İLKAY
"Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü"
- 10:30 – 11:00** Ara
- 11:00 – 11:30** Dr. Öğr. Üyesi Seval CÖMERTLER
"Yeni Kurulan Planlama Okullarında Beşeri ve Mekansal Altyapı Olanakları ve Eğitim Faaliyetleri, Uşak Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Örneği"
- 11:30 – 12:00** Dr. Öğr. Üyesi Doğan DURSUN, Dr. Öğr. Üyesi Defne DURSUN
"Yeni Kurulan Şehir ve Bölge Planlama Bölümleri ve Türkiye'de Yüksek Öğretim Politikası"
- 12:00 – 13:30** Öğle Yemeği (ERÜ Personel Yemekhanesi)
- 13:30 – 15:00** Çalıştay
- 15:00 – 17:00** Genel Değerlendirme ve Kapanış

KATILIMCILAR

Prof. Dr. Cenap SANCAR	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Ela BABALIK SUTCLIFFE	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. İclal DİNÇER	Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet TUNÇER	Çankaya Üniversitesi
Prof. Dr. Yiğit EVREN	Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Zeynep ENLİL	Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma ŞENOL	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Doç. Dr. H. Filiz ALKAN MEŞHUR	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Ozan HOVARDAOĞLU	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Özer KARAKAYACI	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Seda ÇALIŞIR HOVARDAOĞLU	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Zeynep GÜNAY	İstanbul Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ali Cenap YOLOĞLU	Mersin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe OZYETGIN ALTUN	Kırklareli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bilge ÇAKIR	Mustafa Kemal Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Defne DURSUN	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Doğan DURSUN	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fulya SINACI ÖZFINDIK	Erciyes Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Seval CÖMERTLER	Uşak Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tayfun KAHRAMAN	Mimar Sinan GSÜ
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin İLKAY	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yasin BEKTAŞ	Erciyes Üniversitesi
Dr. Yelda ÖZDEMİRLİ	Selçuk Üniversitesi
Araş. Gör. Ayşe ERKARA	Erciyes Üniversitesi

BİLDİRİLER

Doç. Dr. Seda ÇALIŞIR HOVARDAOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Fulya SINACI ÖZFINDIK, Dr. Öğr. Üyesi Yasin BEKTAŞ

(Erciyes Üniversitesi)

"Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü"

Doç. Dr. Ozan HOVARDAOĞLU

(Erciyes Üniversitesi)

"TUPOB 12. Dönem Toplantıları Genel Değerlendirmesi"

Prof. Dr. İclal DİNÇER, Prof. Dr. Zeynep ENLİL, Prof. Dr. Yiğit EVREN

(Yıldız Teknik Üniversitesi)

"Planlama Eğitiminde Katılım Odaklı Yeni Arayışlar: YTÜ Deneyimi"

Dr. Öğr. Üyesi Tayfun KAHRAMAN, Prof. Dr. Fatma ÜNSAL, Dr. Öğr. Üyesi Dilek ERBEY

(Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

"Eğitim Programlarının Oluşturulmasında Yeni Yöntem ve Araç Tartışmaları"

Doç. Dr. Zeynep GÜNAY

(İstanbul Teknik Üniversitesi)

"Planlama Eğitiminde 'Akıllı' Deneyimsel Yaklaşımlar"

Doç. Dr. Özer KARAKAYACI, Doç. Dr. Filiz ALKAN MEŞHUR, Dr. Yelda ÖZDEMİRLİ

(Selçuk Üniversitesi)

"Selçuk Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü"

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin İLKAY

(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

"Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü"

Dr. Öğr. Üyesi Seval CÖMERTLER

(Uşak Üniversitesi)

"Yeni Kurulan Planlama Okullarında Beşeri ve Mekansal Altyapı Olanakları ve Eğitim Faaliyetleri, Uşak Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Örneği"

Dr. Öğr. Üyesi Doğan DURSUN, Dr. Öğr. Üyesi Defne DURSUN

(Atatürk Üniversitesi)

"Yeni Kurulan Şehir ve Bölge Planlama Bölümleri ve Türkiye'de Yüksek Öğretim Politikası"

Dr. Öğr. Üyesi Binali TERCAN, Arş. Gör. Dr. Seda Senem ALPAYKUT BAYRAK

(Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)

"Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü"

Araş. Gör. Aslı HAVLUCU, Araş. Gör. Kezban BECERİKLİ

(Bozok Üniversitesi)

"Yozgat Bozok Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü"

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ

Doç. Dr. Seda ÇALIŞIR HOVARDAOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Fulya SINACI
ÖZFINDIK, Dr. Öğr. Üyesi Yasın BEKTAŞ

GİRİŞ

Bu çalışma, Erciyes Üniversitesi 2017-2021 Stratejik Planı, Mimarlık Fakültesi Stratejik Planı (2017-2021) ve Kurum İç Değerlendirme Raporu (2018)'den derlenerek hazırlanmıştır.

Yükseköğretim Kurulu'nun 21 Nisan 1989 gün ve 8589 sayılı kararı ile Mühendislik Fakültesi'nde açılmış olan Mimarlık Bölümü, 1991-1992 eğitim öğretim yılında 20 öğrenci ile öğretime başlamıştır. Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, 03 Temmuz 1992 gün ve 3837 sayılı yasa ile kurulmuştur. Yükseköğretim Kurulu'nun 29 Temmuz 1993 gün ve 14377 sayılı kararı ile fakülte bünyesinde "Mimarlık Bölümü", "Şehir ve Bölge Planlama Bölümü" ve "Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü" olmak üzere üç bölüm açılmıştır. Yükseköğretim Kurulu'nun 28 Eylül 1999 günlü kararı ile Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, 1999-2000 eğitim-öğretim yılında 25 öğrenci ile öğretime başlamış ve ilk mezununu, 2002-2003 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılı sonunda altı kişi olarak vermiştir.

ERÜ Mimarlık Fakültesi'nde 2016 – 2017 eğitim öğretim yılı içinde toplam 942 öğrenci eğitim görmektedir. Fakülte öğrencileri, I. Öğretim programına kayıtlı olup, fakültede ikinci öğretim bulunmamaktadır. Bölümlere göre lisans öğrenci sayısının dağılımı şu şekildedir (Tablo 1):

Tablo 1. Mimarlık Fakültesi Öğrenci Sayısı Dağılımı

2016-2017 Eğitim- Öğretim Yılı Öğrenci Sayısı			
Birimin Adı	E	K	Genel Toplam
Mimarlık Bölümü	238	286	524
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü	159	238	397
Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü (667 KHK Yarı Pasif)	10	11	21
GENEL TOPLAM	407	535	942

Şehir ve Bölge Planlama bilim alanında, kuramsal dersler ve uygulamalı proje derslerinden oluşan eğitim öğretim planına göre eğitim verilmektedir. Özellikle uygulamalı proje derslerinde öğrencilere,

projeleri üzerinden doğrudan yönlendirme yapılmakta ve uygulamaya dair öğrencilerimizin özellikle kuramsal derslerde almış oldukları bilgilerin uygulamayla arasındaki ilişki kurulmaktadır. Diğer yandan eğitim öğretim programındaki çok çeşitli kuramsal ve uygulamalı derslerle planlamanın disiplinler-arası mahiyeti ele alınmakta, bu süreç eğitim aşamasında başlayan ve öğrenci mezuniyeti sonrasında da devam eden planlamada uzmanlık alanı çeşitliliği bakışının oluşması ve devamında uzmanlık alanı çeşitliliğinin artmasını sağlamaktadır. Lisans eğitimi esnasında Şehir planlama, bölge planlama, bölgesel kalkınma, kırsal alan planlaması, kent tarihi, kentsel koruma, açık ve yeşil alan planlaması, bilgisayar destekli tasarım ve kentsel tasarım gibi çeşitlenen uzmanlık alanlarına gerekli yönlendirmeler yapılmaktadır.

Ülkemizde kentleşme, özellikle 2000li yılların ortalarından itibaren yeni bir sürece girmiştir. Bu yeni kentleşme süreci, hem bölümümüz kadro derinliğinin hem de öğrencilerimizin bilgi donanımı kalitesinin artırılmasını zorunlu kılmaktadır. 2018 yılı itibariyle bölümümüz akademik kadrosu ve anabilim dallarına göre kadro ünvan ve sayılarının dağılımı Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Akademik kadro durumu

BÖLÜM ADI: Şehir ve Bölge Planlama		ANABİLİM DALI ADI: Şehircilik		ANABİLİM DALI ADI: Bölge Planlama	
Unvan	Sayı	Unvan	Sayı	Unvan	Sayı
Prof. Dr.	-	Prof. Dr.	-	Prof. Dr.	-
Doç. Dr.	3	Doç. Dr.	2	Doç. Dr.	1
Dr. Öğretim Üyesi	7	Dr. Öğretim Üyesi	6	Dr. Öğretim Üyesi	1
Öğr. Gör.	-	Öğr. Gör.	-	Öğr. Gör.	-
Uzman	-	Uzman	-	Uzman	-
Okutman	-	Okutman	-	Okutman	-
Araş. Gör.	3	Araşt. Gör.	2	Araşt. Gör.	1

1. Öğrenci Merkezli Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme

Fakülte bünyesindeki bölümler, sürekli biçimde eğitim planlarının Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesiyle (TYYÇ) uyumunu gözetmekte ve yıllık planlar hazırlanırken gerekli içerik ve plan güncellemelerini gerçekleştirmektedir. Ayrıca öğrencilerin staj uygulamaları, AKTS kredisi ve toplam iş yükü olarak eğitim süresince alınması gereken toplam kredi miktarlarına dahil edilmiştir. Konuyla ilgili tüm teknik düzenlemeler gerçekleştirilmiş ve sorunsuz işlemektedir.

Üniversite tarafından oluşturulan Ders Bilgi Paketi sistemi aracılığıyla derslerdeki değerlendirmelerin nasıl gerçekleştirileceği, derslerin

başlangıç tarihinden itibaren önceden paylaşılmaktadır. Bununla birlikte değerlendirmelerin sistematik tutarlılığı, değerlendirme yönteminin önceden ilan edilmesi ve eğitim öğretim yönergelerine uygun bir biçimde hazırlanması sayesinde garanti altına alınmaktadır.

Öğrencilerimizin devamını ya da sınava girmesini engelleyen haklı ve geçerli nedenler Üniversitemiz senatosunca onaylanmış ilgili yönergelerle düzenlenmiştir. Özel yaklaşım gerektiren öğrencilerle ilgili ise gerekli komisyonlar kurulmuştur ve kurumsal düzenlemeler Üniversitemiz düzenlemeleriyle uyumlu biçimde gerçekleştirilmektedir.

Ölçme ve değerlendirme, T.C. Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Sınav Uygulama Usul ve Esaslarını belirleyen yönergeye göre yapılır. Ara sınavları, mazeret sınavları, dönem sonu sınavları, bütünleme ve Senato tarafından belirlenen diğer sınavlar aşağıdaki esaslara göre yapılır: a) Sınavlar; test, yazılı, sözlü, uygulamalı, yazılı - sözlü, yazılı - uygulamalı, yazılı - sözlü - uygulamalı, eskiz sınavı, açık/kapalı jüri değerlendirmesi, proje, ödev ve sunum teslimi olarak veya bu yöntemlerin kombinasyonu şeklinde yapılabilir. Bir ders için her dönemde en az bir ara sınav yapılır. Sınavların yapılış şekilleri sayıları, tarihleri ve sınav yeri, Bölüm Başkanlığının teklifi ve Dekanlığın onayı ile Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. b) Öğrenciler, sınav programlarında belirtilen gün, saat ve yerde sınava girmek zorundadır. Öğrencinin girmemesi gereken bir sınava girmesi hâlinde aldığı not iptal edilir. Öğrenciler, sınavlarda kimlik belgelerini yanlarında bulundurmak zorundadırlar. Başka bir öğrencinin yerine sınava giren öğrenci hakkında ilgili yönetmelik gereği disiplin işlemi yapılır. c) Dini ve milli bayramlar dışında Cumartesi ve Pazar günleri de sınav yapılabilir. ç) Yükseköğretim Kurulunca belirtilen haklı ve geçerli bir sebeple ara sınava giremeyen öğrencilere ilgili Yönetim Kurulu onayı ile mazeret sınavı hakkı tanınabilir. Ara sınavların dışındaki sınavlar için mazeret sınavı hakkı tanınmaz. Mazeret sınavından yararlanmak isteyen öğrencilerin ders dönemi bitmeden ve mazeretin sona ermesinden itibaren en geç yedi gün içinde Bölüm Başkanlığına başvurmaları gerekir.

Özel Değerlendirmeli ve proje derslerinde, eğer varsa, ara sınavda teslim edilmesi gereken değerlendirmeye esas dokümanlar, öğrenci tarafından yapılan başvuru esnasında Bölüm Başkanlığına teslim edilir. Mazeret sınavı hakkı, aynı ders için birden fazla kullanılamaz ve öğrenci bir ders için her dönem en fazla bir defa mazeret sınav hakkını kullanabilir. Mazeret sınavları, ilgili dönem içinde, Bölüm Başkanlığının teklifi, Yönetim Kurulu kararı ile belirlenen tarihte yapılır. d) Derse kayıt yaptıran ve devam şartlarını sağlayan öğrenciler, akademik takvime ve ilan edilen tarihlere uygun olarak dönem içi ve dönem sonu sınavlarına girerler. e) Azamî ders yükü sınırları içinde kalmak şartıyla öğrenciler, notlarını yükseltmek üzere her dönemde başarılı oldukları derslere

yeniden kaydolarak sınavlarına girebilirler. Bu durumda en son alınan not geçerli sayılır. f) Özel değerlendirmeli ve proje derslerinde, başarı seviyesinin belirlenmesi jüri değerlendirmesi ile yapılabilir. Öğrenciler, Yönetim Kurulu tarafından belirlenen ve ilan edilen tarih, saat ve yerde sınav veya jüri için hazır bulunmalıdırlar. Öğrencinin bir dersin dönem sonu ve bütünlüme sınavlarına girebilmesi için, aşağıdaki şartları yerine getirmesi gerekir: a) Teorik derslerin ve öğretim üyeleri veya elemanları tarafından sınıfta yapılan uygulamaların en az %70'ine katılmış olmak, b) Proje, atölye, sınıf dışında yapılan uygulamalar ve benzeri dönem içi çalışmalarının en az % 80'ine katılmış olmak, c) Yönetim kurulu tarafından belirlenen ders değerlendirme kriterlerine uymak koşuluyla, o derse ilişkin uygulama, proje, atölye, staj, ödev ve benzeri dönem içi çalışmalarının ve yapılan eğitim - öğretimin özelliklerinin gerektirdiği ilgili birim tarafından uygun görülen diğer çalışmalarını verilen süreler içinde ve başarılı olarak yapmış olmak,

Fakültemizde yurt içi ve dışı öğrenci hareketliliği kurumsal olarak desteklenmekte ve öğrencilerimizin programlardan yararlanabilmelerini sağlamak amacıyla değişim koordinatörleri sistematik olarak çalışmaktadırlar. Tablo 3 Erasmus, Mevlana ve Farabi öğrenci değişim programından faydalanan öğrenci sayılarını göstermektedir.

Tablo 3: Erasmus ve Mevlana Öğrenci Değişim Programlarından Faydalanan Öğrenci Sayıları

Değişim Programları (Şehir ve Bölge Planlama Bölümü)	Giden		Gelen	
	2016	2017	2016	2017
Erasmus	-	1	-	-
Mevlana	-	-	-	-
Farabi	7	10	-	-
Toplam	7	11	-	-

Mezuniyet derecesi; derslerin kredi değerleri ile bu derslerin başarı notlarının karşılığı olan katsayıların çarpımlarının cebirsel toplamının toplam krediye bölünmesiyle belirlenir. Bir öğrencinin mezun olabilmesi için kayıtlı olduğu programın bütün derslerini başarması, 240 AKTS kredi miktarına ulaşmış olması ve mezuniyet derecesinin en az 2.00 olması gerekir. Ayrıca toplam 45 günlük iki stajın başarması gerekmektedir.

2. Stratejik Amaçlar ve Stratejik Hedefler (2016-2019)

ERÜ 2017-2021 Stratejik planında 5 temel temada stratejik hedefler; eğitim, araştırma, topluma hizmet, kurumsal kapasite ve kurum kültürü geliştirme ve çevreye duyarlı üniversite ve sosyal sorumluluklar olarak

belirlenmiştir. Bu belirlemede ülkemizin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi ve geliştirilmesi Üniversitemizin öncelikli amacı olarak belirlenmiştir. Üniversitemizin Ar-Ge konusunda göstereceği gelişme hem ülke hem de üniversitenin rekabet gücünün artırılabilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Toplumsal hizmetlerimizin geliştirilmesi bağlamında oluşturduğumuz amaç ve hedefler, Kalkınma Planında belirtilen kaliteli sağlık hizmetleri sunumu ile ilgili hedeflerle uyumludur.

Küresel ısınma, çevre kirliliği, enerji tasarrufu, alternatif-yenilenebilir enerji ve düzenli ve sağlıklı kentleşme gibi hususlar günümüzde sürdürülebilir kurumlar ve dünya oluşturabilmek açısından, hem yurt içi üst belgelerde hem de uluslararası belgelerde öncelikli konular arasında yer almaktadır. Mimarlık Fakültesi, Erciyes Üniversitesi 2017-2021 Stratejik Planı'nın da ortaya koyduğu stratejik hedeflere uygun olarak bu alanlarda hem çalışmalar yapma hem de çevreye duyarlı bir kampus ortamı oluşturmaya yönelik önceliklerini belirlemiştir. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü de bu stratejik hedefler doğrultusunda hem bölüm kadro derinliğinin hem de öğrencilerimizin bilgi donanımı kalitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapmaktadır.

TUPOB 12. DÖNEM TOPLANTILARI GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Doç. Dr. Ozan HOVARDAOĞLU

Türkiye Planlama Okulları Birliği 12inci Dönem çalışmaları, 30 Haziran 2017 tarihinde Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde yapılan 1. Olağan Toplantıyla başlamıştır. Bu toplantının gündemi, 23 Temmuz 2015 tarih ve 29423 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği ile yürürlüğe giren ve birimler olarak tüm fakültelerin de kurum içi ve kurum dışı değerlendirmelere tabi tutulacağı eğitim kalitesiyle ilgili yeni prosedürler odaklı olarak oluşturulmuştur. Söz konusu yönetmelik, yükseköğretim kurumlarında, eğitim, öğretim araştırma faaliyetleri ve idari faaliyetlerde kalite güvencesi, kalite kontrolü ve kalite denetimi süreçlerinin başlatılmış olduğunu vurgulamaktadır. Aynı zamanda bu denetim süreçlerinin periyodik olarak – kurum içi değerlendirmelerin her yıl, kurum dışı değerlendirmelerin, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından atanacak kurum dışı akademisyenlerce 5 yılda bir – yapılacağını belirtmektedir.

Bu denetimlerin, yukarıda da belirtildiği gibi, eğitim, öğretim araştırma faaliyetleri ve idari faaliyetlerde kalite güvencesi, kalite kontrolü ve kalite denetimi odaklı gerçekleştirileceği ve her birimin ve bölümün bu kapsamda her yıl belli iç denetimleri uygulamasının zorunlu olduğu belirtilmektedir. Bölümlerin eğitim planlarının hazırlanması ve güncellenmesinden, her bir dersin ölçme değerlendirme yöntemlerinin herkese açık bir biçimde tanımlanarak ilan edilmesine kadar çok geniş bir perspektifte kurum içi ve kurum dışı değerlendirme ve denetimlerin yapılacağı da bu yönetmelikte açıklanmaktadır. Ayrıca eğitim ve öğretimle ilgili süreçlerin işlevselliği, verimliliği ve güncelliği konusunda her yıl öğrencilerden periyodik olarak geri bildirimlerin alınması ve bu geri bildirimlerin, söz konusu süreçlerin kalite ve verimliliğinin artırılması çabalarının doğrudan bir parçası olması gerektiği de vurgulanmaktadır.

Ülkemizdeki 10 Araştırma Üniversitesinden biri olarak ilan edilmiş olan Erciyes Üniversitesi de 23 Temmuz 2015 tarih ve 29423 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği ile yürürlüğe giren kurum içi ve kurum dışı değerlendirme süreçlerine gönüllü biçimde öncü olma amacı taşımış ve söz konusu değerlendirmelerin gerçekleştiği ilk üniversitelerden biri olmuştur. Bu Yönetmelik gerekliliklerine uygun biçimde bir yandan kurum içi değerlendirme süreçleri ve yönetmelikte tanımlanan kalite süreçleriyle ilgili kurum içi eğitimler başlatılmış, diğer yanda dış değerlendirme süreçlerine yönelik hazırlıklar hızlandırılmıştır.

Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği ile ortaya çıkan tüm bu yeni prosedür ve gereklilikleri ülkemizde ilk önce deneyimleme fırsatına sahip olan Erciyes Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü olarak 12inci Dönem 1. Olağan Toplantısının gündemi de bu yönetmelikle ortaya çıkan yeni gerekliliklere odaklanarak seçilmiştir. TUPOB 12. Dönem 1. Olağan Toplantı gündemi bu bağlamda, önümüzdeki süreçte tüm planlama okullarında yukarıda anılan yönetmelik gereği hızla zorunlu hale gelecek olan bu gerekliliklerin bir parçası olarak öğrencilerden geri bildirimlerin alınmasında ortak akla dayalı bir metodoloji çerçevesi kurgulanıp kurgulanamayacağı konusunu tartışmaya açabilmek olarak belirlenmiştir.

Hemen hemen bütün yükseköğretim kurumlarında öğrencilerden eğitimle ilgili geri bildirimlerin alınabilmesi amacıyla çeşitli farklı yöntemlerin uygulandığı bilinmektedir. Hatta birçok yükseköğretim kurumu uzun süredir, bu geri bildirimleri tüm fakültelerde ortak bir ölçek kullanarak zorunlu hale getirmiştir. Çoğunlukla Likert tipi ölçeklerin kullanıldığı bu geri bildirim yöntemleri, eğitim süreçleri arasındaki farklılaşmaları gözlemeksizin uygulandığında yanıltıcı sonuçlar ve eksik ölçüm yapma gibi tehlikeleri de ne yazık ki taşımaktadır. Örneğin tek bir ders sorumlusunun üstlendiği 2 saatlik bir kuramsal ders konusunda geri bildirim almak amacıyla hazırlanmış olan bir ölçeğin, birden fazla ders sorumlusunun bir ekip olarak üstlendiği ve bazı kurumlarda 8, bazılarındaysa 12 saatlik hem kuramsal hem de uygulama bilgisinin birebir yüz yüze eğitim süreçleriyle verildiği bir dersten geri bildirim almak için kullanılması yüksek olasılıkla yanıltıcı sonuçlar verecektir.

Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği ile tüm yükseköğretim kurumları ve bu kurumlardaki tüm fakülteler için hızla bir zorunluluk haline gelecek olan öğrenci geri bildirimlerinin planlama eğitiminin gerek ve özelliklerine uygun ve ortak akla dayalı bir metodolojik çerçevesini oluşturmak, farklı eğitim süreçleri kapsamında hazırlanmış yöntemlerin kullanılmasıyla ortaya çıkabilecek olası yanıltıcı sonuçların da önüne geçebilecektir. Bu nedenle 12. Dönem 1. Olağan Toplantı gündeminin odak noktasındaki öncelikli soru "planlama okulları olarak, planlama eğitimi alan öğrencilerden geri bildirimler alabilmek için, farklı eğitim süreçleri kapsamında hazırlanmış geri bildirim araçları kullanmak yerine, her planlama okulunun kendi eğitim sürecine uygun olarak hazırlayacağı bir geri bildirim yöntemi için bu hazırlığı kolaylaştıracak ortak akla dayalı bir zemin, bir metodoloji çerçevesi oluşturulabilir mi?" olarak belirlenmiştir.

Bu gündemin amacı her planlama okulunda kullanılacak bir geri bildirim formu hazırlamak değil; aksine, her planlama okulunun kendi planlama eğitimine uygun geri bildirim yöntemi geliştirmesini

kolaylaştıracak bir genel çerçeve arayışıdır. Bu nedenle böyle bir soru gündeme getirilmiş ve 12inci Dönem 1. Olağan toplantısında müzakereye açılmıştır. Bu müzakerelerde, toplantıya katılan planlama okullarının hemen hepsinde belli geri bildirim yöntemlerinin üniversite tarafından halihazırda kullanılıyor olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak bu yöntemlerin hiçbirinin tasarımı ve planlama eğitimi odaklı hazırlanmamış olduğu da belirginleşmiştir.

Toplantı sürecinde ortaya çıkan önemli bir diğer sonuç ise, halihazırda özellikle üniversitelerin tüm fakültelerinde ortak bir biçimde kullanmakta olduğu geri bildirim yöntemlerinin, ders odaklı olduğudur. Diğer bir deyişle, öğrencilerden üniversite düzeyinde kurumsal geri bildirim toplanması süreçleri, öğrencilerin almış oldukları her bir dersten geri bildirim almak şeklinde gerçekleşmektedir. 1. Olağan toplantıda öne çıkan önerilerden biri de, tek tek derslerden geri bildirimler almak yerine, öğrencilerden her eğitim öğretim dönemi sonunda, bütün dönemi değerlendiren geri bildirimler almanın daha verimli olabileceği yönündeki öneri olmuştur.

Gerçekten de Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirilen uygulamalarda öğrencilerden geri bildirim çoğunlukla ders odaklı ve öğrencilerin kayıt yaptırdığı derslerden sadece o dersi değerlendirir nitelikte geri bildirimler olduğu görülmektedir. Oysa eğitim sürecini bütüncül olarak değerlendirmek ve öğrencilerden ders odaklı değil, eğitim dönemi odaklı geri bildirim almak daha verimli değerlendirmelere olanak sağlayabilir görünmektedir.

Bununla birlikte bu geri bildirim alabilmenin yöntemlerinin ne olabileceği de bu toplantı sürecinde müzakere edilmiştir. Üniversite tarafından tüm fakültelelere ortak olarak uygulanan ve ders odaklı hazırlanmış olan geri bildirim yöntemlerinin çoğunlukla Likert tipi anketlerden oluştuğu görülmüştür. Toplantı sürecinde bu yönetime gelen ortak eleştiri, bu geri bildirim yönteminin eğitim kalitesinin artırılması yönünde verimli olmaktan uzak kaldığı şeklindedir.

Bu açıdan toplantı sürecindeki müzakereler ışığında ortaya çıkan en belirgin iki sonuç, ders odaklı geri bildirimlerin ve Likert tipi ölçekler aracılığıyla bu geri bildirimleri toplamanın eğitim kalitesi üzerinde de eğitim planlarının güncellenmesi süreçleri açısından da oldukça yetersiz kalma tehlikesiyle karşı karşıya olduğudur. Bu iki sonuca bağlı olarak öğrencilerden geri bildirimlerin hem dönemlik olarak hem de öğrencilerle dönem sonlarında yapılacak toplantılar aracılığıyla toplanmasının eğitim kalitesi üzerinde de eğitim planlarının güncellenmesi süreçleri açısından da daha verimli olabileceği belirtilebilir.

Bu gündem, Kasım 2017 tarihinde Konya'da Şehircilik Günü Kolokyumu içinde gerçekleştirilen TUPOB toplantısında da yeniden gündeme gelmiştir. Her ne kadar bu iki toplantıda gerçekleştirilen müzakereler kapsamında en başta amaçlanan ortak akla dayalı bir geri bildirim metodolojisi zemini bulunabilir mi sorusu net bir sonuca bağlanmamış olsa da, öğrencilerden geri bildirimlerin ders odaklı ve Likert tipi ölçekler aracılığıyla toplaması yerine dönemlik olarak ve öğrencilerle dönem sonlarında yapılacak toplantılar aracılığıyla toplanmasının özellikle eğitim kalitesi ve eğitim planlarının güncellenmesi konusunda daha verimli sonuçlar doğurabileceği üzerinde durulmuştur.

PLANLAMA EĞİTİMİNDE KATILIM ODAKLI YENİ ARAYIŞLAR: YTÜ DENEYİMİ

Prof. Dr. İclal DİNÇER, Prof. Dr. Zeynep ENLİL, Prof. Dr. Yiğit EVREN

GİRİŞ

Yıldız Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, kurulduğu yıldan bu yana ülkemiz planlama eğitiminin gelişmesine yön vermeyi ilke edinmiş ve disiplinimizin gerektirdiği kuram ve uygulama arasındaki hassas dengeyi, etik değerleri ön plana çıkartarak inşa eden bir ekolün İstanbul'da kök salmasına öncülük etmiştir. Otuz beş yıla yaklaşan bu serüvende, Yıldız ekolünün *katılımı temel alan* bir anlayışla güçlenerek zenginleştiğini söyleyebiliriz. Bu anlayış, kuşkusuz, kurumlar arası düzlemde katılım ve işbirliğini desteklemek amacıyla, bölümümüzün önderliğinde kurulan Türkiye Planlama Okulları Birliği'nin (TUPOB) temel felsefesiyle de örtüşüyor. Meslek alanımızda ortak öğrenme süreçlerinin gelişimine katkıda bulunarak kurumların meşruiyetini ve hesap verebilirliğini arttıran en önemli mekanizmalardan biri olan katılım meselesini, ülkemiz planlama pratiği bağlamında sıklıkla (ve özetle) tartışırken, konu planlama eğitimi tartışmaya geldiğinde görmezden gelemezdik. Başta öğrencilerimiz olmak üzere, eğitimin tüm paydaşlarını karar alma süreçlerimize dâhil ederek, ortak bir amaç etrafında bir araya getirmeyi, kurumsal bütünlüğümüzü güçlendirmeyi ve meslek alanımızın ihtiyaçlarına daha uygun ve daha etkin hizmetler sunmayı bir ilke olarak benimsedik. Bu doğrultuda, bu yazıda, öğretim üye ve yardımcılarımızın özverili çabalarıyla özellikle son beş yılda gerçekleştirdiğimiz bir dizi uygulamayı, çok daha geniş bir katılımcı platforma ulaşmasını ümit ederek, sizlerle paylaşmayı amaçlıyoruz

Öğrenci memnuniyetinin ölçülmesi

Eğitimin kalitesi söz konusu olduğunda, kuşkusuz öğrenci memnuniyeti en önemi konuların başında geliyor. Bu kapsamda memnuniyetin nasıl ölçüleceği de ayrı bir tartışma konusu. Memnuniyet ölçümü üniversitemiz bünyesinde bir anket uygulamasıyla uzun yıllardır yapılıyor. Burada temel amaç, öğretim üyesini vermiş olduğu ders özelinde değerlendirmek. Özünde ise tüm üniversiteyi kapsayan standartlaşmış bir uygulama niteliği taşıyor. Bu uygulama, 2014 yılında bir revizyon geçirdi; anket soruları, sayı ve içerik yönünden sadeleştirildi, on öğrenciden az kişinin aldığı dersler değerlendirme dışı tutuldu ve derslerde devamsızlık nedeniyle başarısız olan öğrenciler -soruları yanıtlamaları tutarlı görülmediğinden- anket değerlendirme sürecinin dışında tutuldu. Ancak, bu iyi niyetli çaba, yüz yüze ve birebir iletişim gerektiren planlama eğitiminde öğrenci memnuniyetini değerlendirmek

için yeterli değildi. Diğer bir deyişle, üniversite genelinde yapılan yaygın ve standartlaşmış sorgulamayı, mesleğimizin doğasına uygun bir biçimde özelleştirmeye ihtiyacımız vardı. Sonuçta, bölüm başkanlığımız bu ihtiyaçtan hareketle (eğitimde kaliteyi sürekli iyileştirme sürecinin de bir parçası olarak) 2015 yılında katılımcı bir süreci devreye soktu.

Lisans öğrencilerimizi hedef aldığımız bu sürece öğrencilerden daha sağlıklı ve verimli bir geri bildirim almanın yöntemini tartışmakla başladık. Bu kapsamda oluşturulan bir komisyon taslak bir anket hazırlayarak, genişletilmiş bölüm kuruluna sundu ve ankete son şeklini verdi. Anket üç bölümden oluştu. Birinci bölümde öğrenci temel bilgileri (Bölüme giriş yılı, cinsiyet, yabancı dil ve gelinen yer açısından farklılaşma) yer alırken, ikinci bölümde dört alt başlıkta 48 kapalı uçlu soru yöneltildi. Bu alt başlıklar şu şekilde sıralandı: (1) Akademik ortam ve öğrenmeyi destekleyici olanaklar, (2) Öğrencilere sağlanan hizmetler, (3) Eğitim ve öğretim, (4) Ölçme ve değerlendirme. Üçüncü ve son bölümde ise, öğrencilerimiz gözünden bölüme ilişkin en önemli üç sorun ve bölümün öne çıkan üç güçlü yanının sorgulandığı açık uçlu sorular yer aldı.

2016 yılı mart ayında tüm öğrencilere uyguladığımız ankete 228 katılım sağladık. Anketin dökümleri yapılırken, kapalı uçlu soruların değerlendirmesinde beşli likert ölçeği uygulandı. Her soru için bir toplam puan hesaplanarak bir değerlendirmeye gidildi. Daha sonra bu değerlendirme, her soru grubu için (alt başlıklar) ortalama alınarak genişletildi. Açık uçlu sorular içinse, yorum yapmayı kolaylaştıracak şekilde, yanıtlar gruplandırıldı. Yapılan değerlendirmeler sonucunda bölümümüzün, lisans öğrencileri gözünden, güçlü ve zayıf yönleri ortaya konulmuş oldu. Dile getirilen pek çok konu arasında belki de en dikkat çekici olanı, planlama stüdyolarının işleyişine ilişkindi. Öğrencilerimiz stüdyolarda döneme ve yürütücü ekibe bağlı ortaya çıkan işleyiş farklılıklarına dikkat çektiler. Bu saptamadan hareketle, bölüm başkanlığımız her proje için Üniversitemiz Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilmeyen hususları açıklayan bir yönerge hazırlanması sürecini başlattı.

Planlama stüdyoları uygulama esasları çalışması

Planlama stüdyoları, ülkemizdeki pek çok şehir ve bölge planlama bölümünde olduğu gibi, YTÜ'de de planlama lisans eğitiminin ana omurgalarından birini oluşturuyor. Birbirinin ön koşulu olarak dönemlik açılan sekiz projenin her biri, saha çalışmasının kapsamı, proje ölçeği ve tematik konu/ana sorunsal gibi çeşitli açılardan birbirinden farklılaşıyor. Bu farklılığı, plancı adayının disiplinimizin farklı boyutlarını tanıması, kuramsal derslerde öğrendiği farklı çerçeveleri uygulamaya aktarabilmesi ve meslek pratiğinde karşılaşacağı çeşitli sorunlar karşısında donanımlı olması bakımından lisans eğitimimizi zenginleştiren

bir husus olarak değerlendirmek mümkün. Ancak, konuyu işleyiş bakımından ele aldığımızda, öğrenci beklentilerinin karşılanmasında bir takım zorluklar ortaya çıkabiliyor. Örneğin, grup olarak yönetilen stüdyolarda başarı değerlendirme sürecinin, bireysel işlenen stüdyolara kıyasla farklılaşmak durumunda kaldığını öğrenciye açıklamakta çoğu zaman zorlanabiliyoruz. Bu durum, farklı ekipler tarafından yürütülen projeler söz konusu olduğunda çok daha karmaşık bir hal alabiliyor.

Özetle, yönerge çalışmasındaki temel amacımız, birbirinden farklı içerik bütünlüğüne sahip bu sekiz projenin özgün kimliklerinin korunarak ortak bir paydada buluşturulması ve işleniş-yöntem bakımından projeler arası dil birliğinin sağlanmasıydı. Bu amaç doğrultusunda, hazırlıklarımızı birbirini besleyen iki süreç olarak kurguladık. Bir tarafta stüdyo yürütücü ekipleri, kendi stüdyolarına özgü yürütme ve değerlendirme esaslarını belirlediler. Bu kapsamda, örneğin jüri toplantılarının gerçekleştirilmesinde izlenecek yöntem, görev ve sorumluluklar tarif edildi; başarı notunun saptanmasında esas alınacak kalemler ve ağırlıkları gibi konulara netlik kazandırılmış oldu. Diğer yandan, bölüm içinde oluşturulan bir komisyon, üzerinde tüm bölüm öğretim üye ve yardımcılarının uzlaşacağı bir ortak genel esaslar metnini kaleme aldı. Böylelikle teknik geziler, şube açma, grup bazında maksimum öğrenci sayıları, öğrenciye geri bildirim gibi pek çok ortak konuda atılacak adımlar karara bağlanmış oldu. Hazırlanan yönergeler, bölüm öğretim üye ve yardımcılarının katılımıyla tartışıldı ve nihai hale getirildi. Sonuçta planlama stüdyoları daha şeffaf ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşmuş oldu.

Ödev başarı değerlendirmesinde katılımcı model arayışları

Öğrenci memnuniyetinin artırılmasına yönelik devreye soktuğumuz bu katılımcı anlayışı, derslerde ödev başarı değerlendirme sürecine de yaymayı öngördük. Bu öngörü doğrultusunda iki öğretim üyesi arkadaşımız¹ bir pilot uygulama gerçekleştirdiler. Kentsel Tasarım dersi kapsamında uygulanan bu modelde, ödev ile birlikte öğrenciye ödevin içeriğini, niteliğini ve bunlara ilişkin puan cetvelini içeren bir ödev değerlendirme formu dağıtılıyor. Her öğrenciden kendi ödevini bu forma göre değerlendirmesi ve puanlaması isteniyor. Form ödev ile birlikte teslim alınıyor ve dersin sorumlu öğretim üyesi toplanan ödevleri aynı puan cetvelini kullanarak değerlendirmek durumunda. Puan cetveline esas teşkil eden konu başlıkları arasında pafta düzeninin nasıl olacağı, hangi analiz çalışmalarının yapılacağı, ders kapsamında ele alınan kavramlarla ilişki kurulup kurulmadığı gibi hususlar yer alıyor. Bu yöntem değerlendirme sürecini daha şeffaf hale getirdiği gibi, ödevde öğrenciden beklenenlerin daha açık ve net ifade edilmesini sağlıyor ve

---

1 Doç. Dr. Nilgün Ç. Erkan ve Doç. Dr. Esin Aktuğlu Aktan

öğrenci performansını olumlu yönde etkiliyor. Aynı zamanda değerlendirme sürecinde öğretim üyesi ve öğrenci arasında yoruma dayalı ortaya çıkabilecek yanlış anlaşmaları da en aza indiriyor.

Planlama büroları gözünden YTÜ

Eğitimimizin kalitesini sürekli iyileştirmek, dış paydaşlarımızı da bu sürece katmadan mümkün olamazdı. Bu doğrultuda, en önemli dış paydaşlarımızdan biri olan planlama bürolarına da ulaştık; planlama bürolarında çalışan mezunlarımız hakkında işverenlerin görüşlerini ve büro sahibi mezunlarımızın görüşlerini derlemek amacıyla bir anket çalışması yaptık. Çevrimiçi uygulanan bir anket formu gönderdiğimiz bu çalışma, iki soru grubunu içeriyordu: (1) Bürolara ilişkin bilgiler (2) Mezunlarımızın güçlü ve zayıf noktalarına ilişkin bilgiler. Tamamı açık uçlu sorulardan oluşan sorularda bu defa 3'lü likert ölçeği kullanıldı ve 44 planlama bürosundan geri dönüş sağladık. Buna göre mezunlarımızın gidermesi gereken eksiklikler arasında, güncel mevzuata hakimiyet, iç ve dış piyasa ile ilişkiler, yabancı dil ve teori-kuram ilişkisi vurgulanırken, mezunlarımızın öne çıkan güçlü yönleri arasında, uygulamadaki yetkinlik, takım çalışmasına yatkınlık, özgüven ve mesleği yapmaya istekli olmak gibi başlıklar ön plana çıktı.

Teknoloji kullanımında ortaklıklar, kamu kurumu işbirlikleri ve kurum içi seminerler

2017-18 öğretim yılı bahar dönemi, eğitimde teknoloji kullanımı bakımından bölümümüzde bir ilke tanıklık etti. Planlama 4 stüdyosu kapsamında ESRI firmasıyla olan işbirliğimizi güçlendirerek, Arcmap online programının saha çalışmasında kullanımını gerçekleştirdik. Burdur kenti özelinde yapılan çalışmalarda, öğrencilerimiz Collector ve Survey 1-2-3 adlı akıllı cihaz uygulamalarıyla, anlık veri toplama, eşzamanlı anket dökümleri ve arazi kullanım analiz paftalarının oluşturulmasını gerçekleştirdiler. Takip eden süreçte, City Engine programını kullanarak çalışma alanının 3 boyutlu modellemesini yaptılar. Tüm bu çalışmaların sonucunda söz konusu uygulamaların daha verimli çalışabilmesi ve revizyonu için firmaya geri bildirimde bulunarak, kazan-kazan ilkesi çerçevesinde bir kamu-özel sektör işbirliğine imza atmış olduk. Projeye ilişkin sunumların Burdur Belediyesi yetkililerine sunumu ve sergisi de kamu kurumları ile olan bağımızı güçlendirdi. Kurulan bu yeni ortaklıklar, geçtiğimiz yıl dışarıdan davetli seçkin konuşmacıların verdikleri on beş seminerle taçlandı. Dış paydaşlarla olan ilişkilerimizde Şehir Plancıları Odası ile olan bağımız da ayrı bir önem taşıyor. Bu kapsamda, deneyim aktarımı açısından eğitimde önemli ölçüde işbirliği içindeyiz.

Bitirirken

Çabalarımızın meyvelerini şimdiden almaya başladık. Öğrencilerimizin artan memnuniyetini, aktif olarak çalışması için tüm olanaklarımızı seferber ettiğimiz öğrenci temsilciliği sistemi üzerinden aldığımız olumlu geri dönüşlerden takip edebiliyor ve daha iyisine ulaşmak için gayret ediyoruz. Bu noktada, tüm bu katılımcı arayışı, bir nihai hedef olarak değil; tersine, sürekliliği olan, geri beslemelerle zenginleşebilecek bir deneme ve ders çıkartma süreci olarak gördüğümüzün altını çizmemiz gerekiyor.

EĞİTİM HEDEFLERİ VE MEVCUT FİZİKİ KOŞULLAR: MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ

Prof. Dr. Fatma ÜNSAL, Dr. Öğr. Üyesi Dilek ERBEY,
Dr. Öğr. Üyesi Tayfun KAHRAMAN

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, kent planlamanın güncel sorunlarının tanımlanmasında ve çözümünde çok boyutlu düşünme yeteneğine sahip; araştırmacı kapasitesi geliştirilmiş; sorgulayabilen ve yaratıcı düşünebilen; teknolojik gelişmelere, uygulamalara ve mevzuata hakim; planlama, tasarım ve koruma konularında toplumsal, ekonomik ve ekolojik sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde öneriler geliştirebilen ve bu önerileri yetkin sözel, yazılı ve görsel yöntemleri kullanarak ifade edebilen bireyler yetiştirebilmeyi hedeflemektedir.

MSGSÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nden mezun olacak meslek adayının aşağıda temel nitelikleri özetlenen yaratıcı düşünme ve problem çözme kapasitelerini geliştirmek için sosyal bilimler ve planlama/tasarım disiplinlerinden ilgili teoriler, yöntemler, beceriler, teknikler ve değerlere sahip olması beklenmektedir:

- İlgili teorik çerçeveyi tanımlamak: Dünyada ve Türkiye'de kent, kentleşme ve planlamaya ilişkin tarihsel ve güncel tartışmalara hakim olması. İlgili yöntemleri tanımlamak: Analiz, planlama ve tasarıma ilişkin niteliksel ve nicel yöntemleri kullanabilmek.
- İlgili becerileri ve yetenekleri tanımlamak: Sözel, yazılı ve görsel ifade yetenekleri güçlü, bilgisayar destekli tasarım ve planlamaya hakim olmak.
- İlgili teknik bilgileri tanımlamak: Mesleki teknik bilgi ve standartlara, planlama araçlarına ve mevzuata hakim olmak.
- Plancının sahip olması beklenen değerler: Toplumsal yarar, demokrasi, çoğulculuk ve eşitlik ilkelerini benimseyen, cinsiyet ve insan haklarına duyarlı bir plancı.

Böylelikle Bölümümüzden elde edilen mezuniyet derecesiyle asgari olarak; çeşitli büyüklüklerde ve kendine özgü ekolojik ortamlarda yer alan insan yerleşmelerinin ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel ve kurumsal potansiyellerini izleyip değerlendiren, gelişme eğilimlerine bir plan ve stratejiler çerçevesinde yön vermede etkin rol oynayan bir meslek alanı elde edilmektedir.

Bölümümüz öğrencilerinin akademik ve mesleki donanımlarıyla kent planlamaya yönelik en yeni bilgilerle planlama pratiğinin kalitesinin üst düzeylerde olması sağlanmakta, Türkiye'de ya da Avrupa'da görev alınacak herhangi bir kurumdaki planlama olgusuna evrensel düzeyde bakarak analiz edebilen, senteze ulaşabilen yaratıcı kişiler olarak ön plana çıkması hedeflenmektedir.

Mesleki formasyon ve etik değerlerle toplumun gelişmesine ve kalkınmasına çok önemli katkıları olacak bireyler olarak yetiştirme misyonu, eğitim öğretim olanaklarının yanı sıra farklı bilimsel ve sanatsal etkinliklerle desteklenmektedir. Avrupa ve Amerikan Üniversiteleriyle oluşturulan protokoller ve Erasmus+ anlaşmaları ile öğrenci ve öğretim üyesi değişimi programları gerçekleştirilmekte, öğrencilerimizin uzmanlaşma istedikleri konulara yönelik araştırma yapmalarına olanak sağlanmaktadır.

Bölümümüzün etkinlikleri, kentsel planlama, kentsel tasarım ve kentsel koruma alanları başta olmak üzere güncel konular üzerine düzenlenen sempozyumlar, seminerler, konferanslar şeklinde çeşitlenmekte; alanında uzman kişilerin de katılımıyla bilimsel görüşlerin tartışıldığı platformlar oluşturulmakta ve yayınlar üretilmektedir. Yurt içindeki ve yurt dışındaki üniversitelerle yapılan akademik değişim programları ile yine yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen atölye çalışmalarının yanı sıra eğitim programımızın 15 yıldır önemli bir parçasını oluşturan "Çarşamba Seminerleri" ile de öğrencilerimizin farklı alanlardaki kültürel birikimleri zenginleşmektedir.

Bölümümüz Şehircilik ile Bölge Planlama Anabilim Dallarından oluşmakta ve Şehircilik Anabilim Dalı bünyesinde Kentsel Planlama, Kentsel Tasarım ve Kentsel Koruma ve Yenileme Bilim Dalları yer almaktadır. Fen Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı olarak Kentsel Planlama, Kentsel Tasarım ve Kentsel Koruma ve Yenileme yüksek lisans programları ile Şehircilik doktora programı bulunmaktadır. Nisan 2018 itibariyle Bölümümüzde 369 Lisans, 110 Yüksek Lisans, 58 Doktora öğrencisi eğitim almakta ve 5 Profesör, 6 Doçent, 13 Dr. Öğretim Üyesi, 2 Öğretim Görevlisi, 1 Öğretim Görevlisi Dr. ve 14 Araştırma Görevlisi görev yapmaktadır.

Bu sunumda; Bölümümüz eğitim programının mevcut durumu ve güncellenerek iyileştirilmesi amacıyla Bölümümüzde oluşturulan yönetim modülleri, komisyon çalışmaları ve bu çalışmaların yöntemi ile Bölümümüzün fiziki koşullarına dair durum aktarılmaktadır.

EĞİTİM HEDEFLERİ

Lisans Eğitim Komisyonu Çalışmaları

Bölümümüzün “Nasıl bir plancı yetiştirmek istiyoruz?” sorusuna verdiği ortak yanıt ve belirlediği ilkeler ile sahip olunmasını beklediği değerler doğrultusunda lisans öğretim programında revizyona gidilmesi gerekli görülmüş ve hem revizyonun yapılabilmesi hem de Bölümümüz vizyonunun tüm boyutlarıyla ve en etkin şekilde lisans ders programına yansıtılabilmesi için bir önceki eğitim-öğretim yılında, Bölüm yönetimi bünyesinde, zorunlu/seçmeli ders sorumlularının ve atölye üyelerinin temsiliyetinin sağlandığı bir **Lisans Eğitim Komisyonu** kurulmuştur. Komisyon, Türkiye ölçeğinde en yüksek giriş puanıyla öğrenci kabul eden ilk 6 üniversitenin Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün ve dünya ölçeğinde kabul gören planlama okullarının ders içerikleri ile geçmişten günümüze Bölümümüzde verilmiş olan tüm dersleri inceleyerek çalışmalarına başlamıştır. Bu incelemeyle eş zamanlı olarak Bölümümüz lisans öğrencileriyle dersler hakkında öğrenci temsiliyeti üzerinden gerçekleştirilen çalıştayın çıktılarını ve mezun öğrencilerimizin bir kısmıyla ön bilgilendirme amacıyla yapılan anketin sonuçlarını da bu kapsamda değerlendirmiştir. Komisyon çalışmalarını, sürecin birlikte tartışılabilmesi için Ocak 2017'de Bölüm Bilim Akademik Kurulu'nda öğretim üye ve elemanlarına aktarmış, izleyen haftalarda alt gruplarla toplantılar düzenlemiş, lisans düzeyinde verilmekte olan tüm dersleri modüller halinde düzenlenecek olan '**Lisans Eğitim Çalıştayı**' kapsamında tartışmış ve böylece elde edilen bulguların, revize edilecek öğretim programı için rehber niteliği kazanmasını hedeflemiştir. Bahsi geçen Bölüm Akademik Kurulu'nda tartışılan ilk başlık, MSGSÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün ekolünü belirleyen etmenler olmuştur. Bu etmenleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Bölümümüzün tarihi (kuruluşu, geleneği, geçmişten günümüze düzenlediği ve yer aldığı etkinlikler vb.)
- Bölümümüzün kadro yapısı (öğretim üye ve elemanlarının profili, çalışma ve uzmanlık alanları vb.)
- Bölümümüzün akademik faaliyetleri (yürütülen bilimsel araştırma projeleri ile döner sermaye projeleri, ikili anlaşmalar ile protokoller, düzenlediği seminerler vb.)
- Bölümümüzün 3 kademeli öğretim düzeyine sahip olma niteliği (lisans, yüksek lisans ve doktora programları)
- Derslerimizin yapısı (a. Atölyeler, zorunlu-seçmeli ders oranları, teorik-uygulama ders oranları, multidisipliner dersler vb.; b. Temel mesleki dersler, çağdaş/güncel planlama yaklaşımları vb.)
- Diploma çalışması niteliğindeki Bitirme Ödevi dersinin yaklaşımı ve içeriği

- Üniversitemizin genel karakteri ile yapısı (Güzel sanatlar, mimarlık-tasarım, "Akademi geleneği", diğer fakülte ve bölümlerle ilişkiler, mezun yapısı, kampüs-yurt-burs olanakları, yabancı dilde öğretim vb.)
- İçinde bulunduğumuz kent, konum ve dinamikler (İstanbul, Fındıklı, Bomonti)

Bu etmenler ve özellikleri konularında uzlaşıya varılması akabinde Bölümümüzün o anki öğretim programında lisans düzeyinde verilmekte olan dersler, Komisyon'un önerisi doğrultusunda gruplandırılmıştır (bu gruplandırma, birbirine yakın konumdaki derslerin bir arada tartışılabilmesi ve değerlendirilebilmesi için yapılmış olup, bir modül önerisi niteliğinde değildir). Dönemin lisans ders programına göre ortaya çıkan gruplandırma tablosu aşağıdaki gibidir:

- Planlama atölyeleri
- Planlama / tasarım teori dersleri
  - o Planlama ve tasarım kuramları
  - o Sosyal bilimler
  - o Kentsel koruma ve yenileme
  - o Ekoloji
- Planlama / tasarım uygulama dersleri
  - o Kentsel tasarım
  - o Teknik dersler
  - o Üniversite dersleri
- Yöntem dersleri
- Seçmeli dersler
  - o Bölümümüz seçmeli dersleri
  - o Üniversitemiz kapsamındaki serbest seçmeli dersler

Bu gruplandırmayla birlikte, 4 gün süren Lisans Eğitim Çalıştayı kapsamında;

- Derslerin içerik karşılaştırması; modüler ders gruplarının oluşturulup oluşturulamayacağı veya modüler hale gelebilecek öneri ders gruplarının neler olabileceği; ders konuları/içeriği ve uzmanlık alanı/öğretim üyesi ilişkileri; mevcut zorunlu derslerin seçmeli olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği; birleştirilmesi veya kapatılması önerilen dersler; derslerin içeriğinin veya isimlerinin yenilenmesine ilişkin öneriler; dönem değişikliği öngörülebilir dersler; planlama atölyeleriyle ilişkisinin yeniden tanımlanabileceği veya güçlendirilebileceği dersler ve yeni ders önerileri,
- Anabilim dalları perspektifinden zorunlu derslerin tartışılması; zorunlu-seçmeli ders oranları; dersler arası ilişkisel süreklilik ve devamlılık; planlama ve tasarım alanında yeni yaklaşımlara ve oluşan literatüre daha çok yer verilmesi; kapalı seçmeli dersler;

seçmeli ders kontenjanları; planlama atölyeleri kredilerinin yükseltilmesi ve öğretim üyeleri arasındaki ders yükü paylaşım dengesi,

- İçeriğinde çakışmalar bulunduğu düşünülen dersler; içeriğinin güncellenmesi/geliştirilmesi düşünülen dersler; kaldırılması/seçmeliye çevrilmesi/kapsamının değiştirilmesi/birleştirilmesi önerilen dersler; eksik olduğu düşünülen/açılması önerilen dersler; uzmanlık alanı ile öğretim üyesi ilişkisinin kurulması gereken dersler; dönem değişikliği olabilecek dersler; planlama atölyelerine destek olabilecek ders önerileri ve kolokyum dersleri olabilecek ders önerileri etraflıca değerlendirilerek tartışılmıştır.

Gerçekleştirilen çalıştayın sonucu Bölümümüz öğretim üye ve elemanlarıyla paylaşmış, Lisans Öğretim Yönetmeliği Taslağı bu sonuçlar üzerinden değerlendirilmiş ve nihayetinde Bölümümüz lisans ders programında revizyona gidilmiştir. Bahsi geçen çalışmalar sonucunda revize edilen ve 2017-2018 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya giren Bölümümüz lisans ders programında tanımlı zorunlu/seçmeli ders, kontenjan ve AKTS bilgileri ise şöyledir:

- Ortak zorunlu ders sayısı: 8 (16 AKTS)
- Zorunlu ders sayısı: 34 (164 AKTS)
- Seçmeli ders sayısı: 65 (2040 kontenjan, 202 AKTS)
- Bir öğrencin alması gerekli seçmeli ders sayısı: 17 (54 AKTS)
- Serbest seçmeli ders sayısı: 3 (90 kontenjan, 9 AKTS)
- Bir öğrencinin alması gerekli serbest seçmeli ders sayısı 2 (6 AKTS)
- Bir öğrencinin alması gerekli toplam ders sayısı: 61 (240 AKTS)

Revize edilen lisans ders programının işleyişi, kapsamı ve Bölümümüz ile Üniversitemizin olanakları üzerine öğrencilerimizin öneri ve görüşlerini almak üzere, Şubat 2018'de gerçekleştirilen Bölüm Bilim Akademik Kurulu'nda bir Öğrenci Forumu düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Bölüm yönetiminin, Lisans Eğitim Komisyonu'nun, Bölümümüz TUPOB Çalışma Grubu'nun, görevlendirilen araştırma görevlilerinin ve her sınıftan öğrenci temsilcilerinin ön hazırlıkları neticesinde gündemi belirlenen ve 18 Nisan 2018 tarihinde düzenlenen Öğrenci Forumu'nda aşağıdaki konular her sınıf için ayrı ayrı tartışılmış ve öğrencilerimiz ile öğretim üyelerinin katkıları alınmıştır:

- Atölyeler
- Zorunlu ve seçmeli dersler
- Teorik ve uygulamalı dersler
- Bitirme Ödevi
- Staj

- Yaz öğretimi
- Erasmus
- Yurtiçi ve yurtdışı atölyeler
- Yandal ve çift anadal eğitimi
- Yatay ve dikey geçişler
- (Mesleki) yabancı dil eğitimi
- Online / uzaktan eğitim
- Haftalık ders programı
- Ders işleyişleri ve değerlendirme yöntemleri

Öğrenci Forumu'nda üzerinde durulan konulara yönelik geri dönüşler ve öneriler neticesinde bir sonraki eğitim-öğretim yılı lisans ders programında gerekli düzenlemeleri yapmak ve sorumlulukları en etkin şekilde sürdürmek üzere çalışmalara devam edilmektedir.

Lisansüstü Programlar Koordinatörlüğü

Bölümümüzün lisansüstü eğitim ayağını oluşturan üç yüksek lisans ve bir doktora programının her yıl geliştirilip revize edilmesi ve programların birbirleriyle entegrasyonunun sağlanması amacıyla kurulmuş olan Lisansüstü Programlar Koordinatörlüğü bilim dalları ile birlikte çalışan, bir öğretim üyesi ve her bir program için bir araştırma görevlisinden oluşan bir ekiptir. Belirli aralıklarla lisansüstü programların genel değerlendirmesi ve revizyonu için bilim dallarına atlık oluşturacak çalışmalar gerçekleştiren koordinatörlük, 2017-2018 Bahar Yarıyılı'nda da yüksek lisans ve doktora programlarının mevcut durumları, yeni başvuracak adaylar için köken ve kontenjan şartları, bilimsel hazırlık süreci, danışmanlık sistemi ve doktora yeterlilik sınavları gibi pek çok konuyu Bölüm Kurulu gündemine taşımıştır. Hem bilim dalları içerisinde hem de Lisansüstü Programlar Koordinatörlüğü'nce gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda 2018-2019 öğretim yılında yüksek lisans programlarında köklü revizyonlar gerçekleştirilmesi ve program yeterliliklerinin güncellenmesi kararlaştırılmıştır.

MEVCUT FİZİKİ KOŞULLAR, OLANAKLAR/OLANAKSIZLIKLAR

MSGSÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü olarak problem yaşadığımız temel alanlardan biri Üniversite, Fakülte ve Bölümümüzün sahip olduğu fiziki koşullardır. Bu başlık altında Bölümümüzün kullanabildiği derslikler, bu dersliklerin kapasiteleri ve ne tür derslerin yapımına izin verdiği, ortak çalışma mekânları, öğretim üyelerinin çalışma mekânları, teknik donanım ve kütüphane hizmetleri tartışılmıştır.

Her yıl Bölüm ve Üniversite yönetiminin görüşünün aksine arttırılan kontenjanlar ve Mimarlık Fakültesi kapsamında verilen uygulamalı derslerin yoğunluğu, dersin mevcuduna ve işleniş biçimine uygun

mekan bulmayı zorlaştırmaktadır. Fakülte içinde 70 kişi ve üzeri bir mevcutla uygulamalı ders yapmaya elverişli yalnızca 3 derslik bulunmaktadır. Bu durum Bölümümüz açısından özellikle planlama atölyeleri ve uygulamalı zorunlu dersler gibi çok sayıda öğrenci ile gerçekleştirilen dersler için uygun mekan bulmayı özellikle gelecek yıllarda imkansız hale getirecek bir tehdit olarak karşımıza çıkmakta, mevcut durumda ise konforu azaltmaktadır. Diğer yandan Bölümümüz Öğrenci Forumu'nda dile getirilen dersliklerdeki masa ve taburelerin uzun saatler atölye çalışması gerçekleştirmeye elverişli olmaması da mevcut fiziki koşullara dair problemlerden biridir.

Ders mekanlarına dair bir diğer sorun ise dersliklerin ancak lisans eğitime yönelik ihtiyacı karşılayabilmesi, dolayısıyla lisansüstü eğitim için uygun ders mekanı bulunamaması problemidir. Bölümümüz bünyesindeki üç yüksek lisans programı da planlama atölyeleri ile desteklenmekte ancak üç yüksek lisans atölyesini de uygun ders mekanlarına yerleştirmek her yıl yaşanan temel problemlerden biri haline gelmiştir. Bu sorunu çözebilmek adına Bölümümüz bünyesinde yer alan Bölüm Kütüphanesi ve toplantı salonu gibi mekanlar da lisansüstü dersleri için alternatif mekanlar haline getirilmiştir. Bundan dolayı Bölüm Kütüphanesi, sadece ders saatleri dışında öğrencilere destek verebilmektedir.

Bölüm öğrencileri MSGSÜ Rektörlüğü'nün sunduğu her türlü sosyal, kültürel, sportif etkinliklerde ve kulüp faaliyetlerinde yer alabilmektedir. Bunlara ek olarak öğrencilerin çalışmalarını geliştirirken Bölüm Kütüphanesi'nde yer alan kaynaklardan yararlanma imkanı da bulunmaktadır.

PLANLAMA EĞİTİMİNDE 'AKILLI' DENEYİMSEL YAKLAŞIMLAR

Doç. Dr. Zeynep GÜNAY, Araş. Gör. Görsev ARGİN, Araş. Gör. Dr. Ervin SEZGİN, Doç. Dr. Eda BEYAZIT

GİRİŞ

Siyasal konjonktürün, teknolojinin ve sosyo-ekonomik koşulların hızla ve hatta vahşice değişmesiyle şekillenen kentleşmede ortaya çıkan zorluklar, planlama mesleğini ve eğitimini yeniden değerlendirmek ve yeniden bir bağlama oturtmak için gereksinimleri ortaya koymakta; aynı zamanda, yeni fırsatları düşünmek için yaratıcı, eleştirel ve akıllı bir platform hazırlamaktadır. 21. yüzyıl kentinin zorluklarıyla başa çıkmanın tek yolunun duyarlı, katılımcı ve kapsayıcı çerçeveler ve etkileşimli, deneyimsel ve düşüncüsel bir öğrenme ortamı aracılığıyla etkili olduğu her zamankinden daha açıktır. Bu aynı zamanda planlama pedagojisinin, eğitiminin ve planlama mesleğinin de temel taşıdır.

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Şehir ve Bölge Planlama Bölümü birinci yıl Planlama Stüdyosunda yapılan güncel pedagojik ve müfredat düzenlemeleri, aşağıdaki sorular çerçevesinde yeni perspektifler sunmaktadır: 'Akıllı' planlama ideali planlama pedagojisinde ne kadar ve nasıl yansıtılıyor? Planlama eğitimimiz ne kadar akıllı? Akıllı olmak için pedagojik araçlar ve metodolojiler nelerdir? İnsan yerleşimlerinde dönüştürücü bir değişim yaratmadaki tepkileri nasıl etkilemektedir?

Profesyonel STK'lar ve uygulayıcıların işbirliği ile 2016-2017 eğitim-öğretim yılında '*Decoding and intervening the everyday life*' başlığı altında yürütülen ve günlük yaşamın çözümlenmesi ve müdahale edilmesine odaklanan modül, bu yeni deneyimsel ve refleksif pedagojik yaklaşımın ürünlerinden biridir, ve disiplinler arası, refleksif, eleştirel ve yaratıcı düşünce ve eğitimi güçlendirmek için planlamacı, tasarımcı ve gerçek dünya arasındaki mesafeyi azaltmayı hedeflemektedir ².

---

² Bu bildiri, 53. ISOCARP Dünya Planlama Kongresinde sunulan İngilizce bildiriden TUPOB için hazırlanmıştır. Bildirinin orijinali için bkz. Günay, Z., Sezgin, E., Beyazit, E., Argin, G. (2017) How smart is my planning education? Experiential reflections from Istanbul Technical University. 53rd ISOCARP Congress: Smart Communities, 631-641, Portland Oregon, 23-27 Ekim 2017.

İstanbul Teknik Üniversitesi Planlama Stüdyosu Pedagojik Modeli

2015-2016 eğitim-öğretim yılı başından itibaren, Mimarlık, Şehir ve Bölge Planlama, Endüstriyel Tasarım, İç Mimarlık ve Peyzaj Mimarlığı olmak üzere beş bölümün lisans programlarında yer alan ilk üç yarıyılın planlama ve tasarım stüdyoları, Temel Eğitim Stüdyosu (TES) adı altında, bu bölümlerin işbirliği çerçevesinde ve İTÜ Mimarlık Fakültesi koordinatörlüğünde yürütülmektedir.

TES'in 'Proje Stüdyosu', 'Görsel İletişim' ve 'Temel Tasarım ve Görsel Sanatlar' gibi birbiriyle bağlantılı altı dersi ve üç dönemi kapsayan karmaşık bir müfredatı vardır. Bu tamamlayıcı dersler, öğrencilerin entegre bir sistematik model içinde Fakülte lisans eğitimi boyunca kullanacakları konuları ve kavramları sunmayı amaçlamaktadır ³. Bu bağlamda, öğrencilerin fakültenin tüm bölümlerinde çağdaş eğitim için çok önemli olan disiplinlerarası bir medyada çalışması, düşünmesi ve üretmesi beklenmektedir. Müfredat ayrıca beş disiplin arasında işbirlikçi, disiplinlerarası ve hatta disiplinlerüstü çalışma düzeyini artırmayı hedeflemektedir.

2016-2017 akademik yılı çerçevesinde, bu makalenin konusu olan ilk iki Stüdyo, Stüdyo 1 ve Stüdyo 2, entegre ve disiplinler arası bir modelde tasarım ve planlama eğitimini çerçeveselendiren ana konuları ve kavramları tanıtmaktadır. Farklı disiplinlerden öğretim üyelerinin ve öğrencilerin işbirliği içinde farklı şubeler çerçevesinde yürütülen stüdyonun öğrenim çıktıları Fakülte düzeyinde tanımlanmakta, müfredat ve açık stüdyo pedagojisi farklı şubelere bağlı olarak çeşitlilik sunmaktadır. Bu bildiri, Şube 5 tecrübesine dayanmaktadır ⁴.

Stüdyo 1, öğrencilerin analitik ve eleştirel düşünceye dayalı tasarım ve planlama becerilerini artırırken, mekânı sorgulama, okuma, anlama, yorumlama ve yeniden üretme için bilgi, beceri ve değerleri geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Şube 5'in pedagojik

---

³ Temel Eğitim Stüdyosu (TES) hakkında daha fazla bilgi için, lütfen bkz. <<http://tesfoundationstudio.wordpress.com>>

⁴ 2016-2017 TES Proje stüdyosu 5 şube ve takımdan oluşmaktadır. Bu bildiriye aktarılan Planlama Modülü, Zeynep Günay (Koordinatör), Eda Beyazıt, Ervin Sezgin ve Görsev Argın tarafından yürütülmüştür. Planlama modülü ile ilgili daha fazla bilgi için, lütfen bkz. TES Knowledge Hub <<http://itutes2.wordpress.com/category/course-sections/section-56/>> ve Urban Decoders Blog <<http://urbandecoders.wordpress.com/urbandecoders/>>

modeli ve müfredatı ile ilgili olarak, Stüdyo 1, mekânın anlamını açığa çıkarmak için 'boşluklar' (voids), 'baskınlık / çekicilik' (dominance / recessiveness), 'içerme / dışlama' (inclusion / exclusion) ve 'duyu-mekani' (sense-scape) gibi zıt ve tamamlayıcı kavramlara odaklanmaktadır. Aynı zamanda, sosyal etkileşimler ve mekânın oluşumunu nasıl etkiledikleri ve bireyin (tasarımcının) bu ilişkilerde nasıl bir rol oynadığı 'hafıza / süreklilik' (memory / continuity) ve 'gündelik yaşam / pazar yeri' (everyday life / market place) gibi temalar altında irdelenmektedir. Öğrenciler, İstanbul'u bir laboratuvar olarak kullanarak, yaşadıkları şehrin bilgilerini edinir ve aynı zamanda yukarıda bahsedilen kavramları kentsel bağlamda inceleme fırsatı bulurlar. Müzeler, sergiler ve İstanbul Bienali gezilerine ek olarak, müfredat etkinlikleri dönem boyunca film gösterimlerini ve seminerleri içermektedir.

Stüdyo 2 ise, kentsel ve mimari tasarıma giriş niteliğindedir. Odağında kentsel mekânı anlamak ve yorumlamak, disiplin ile ilişkili konuları eleştirel bir şekilde kavrayarak tasarımın süreçlerini ve dinamiklerini deneyimlemek ve anlamak bulunmaktadır. Bu amaçla Şube 5 Stüdyosu iki modül halinde disiplinlere göre bölünerek düzenlenmiştir. Stüdyonun ilk bölümünde, kent planlama öğrencileri, planlama disiplini ile ilgili konular ve teknikler üzerinde çalışmışlardır. Entwistle (2009: 3)'ün de belirttiği gibi: "Üniversite öğretimi, öncelikle ve en önemlisi, bir disiplinin yeteri kadar geniş ve derin bir şekilde anlaşılmasına bağlıdır". Stüdyonun ikinci bölümü ise, '*Alternative Imaginaries on Urban Space and Life*' başlığı altında kentsel mekânı alternatif ütopya/distopya/heterotopya bağlamında çözümlenmek üzere bir 'ortak alan - ortak tasarım atölyesi' olarak yapılandırılmış ve kent planlama öğretim üyeleri ve öğrencilerinin mimarlık, iç mimarlık ve peyzaj mimarlığı ile işbirliği yapmalarına olanak tanımıştır. Bu modüde önce, disiplinler arası öğrenci gruplarının oluşturulan strateji ve senaryolarla keşifsel tasarım çalışmaları yapılmış, daha sonra bu çalışmalar grup önerilerinin ayrılmaz unsuru olan bireysel tasarım müdahalelerine dönüştürülmüştür. Makalenin geri kalanı, Planlama eğitiminin ilk yılı için geliştirilen yeni yaklaşımı detaylandırmak için ikinci dönemin (Stüdyo 2) ilk bölümünün yani disiplinler stüdyo deneyimi ve ürünleri üzerine odaklanmaktadır.

Deneyimsel Yaklaşımlar: Kadıköy'de Gündelik Yaşamı Çözümleme ve Müdahale

2016-2017 eğitim-öğretim yılında, Kadıköy'de gündelik yaşamı çözümleme ve müdahale teması çerçevesinde yürütülen '*Decoding and intervening the everyday life in Kadikoy*' modülü, kentsel mekanı ve onun dinamiklerini anlamak için kullanılabilecek farklı teknikleri göstererek ve kentsel mekânın sosyo-mekansal ve ekonomik ilişki yapılarını değiştirecek müdahale önerileri geliştirmeleri için onlara rehberlik ederek, planlama öğrencilerini kentleşmenin temel kavram ve ilkeleri ile tanıştırdı. "Yaparak öğrenme" (*learning by doing*) veya "eylemde bilme/aşinalık kazanma" (*knowing in action*) sloganı ile İstanbul'u bir laboratuvar olarak kullanır (bkz. Schon, 1983; Kolb, 1984; Lang, 1983). Stüdyo süreci, seminerler, tartışma oturumları, saha çalışmaları ve sergiler aracılığıyla yapılandırılmıştır. İstanbul'un Kadıköy, Yeldeğirmeni ve Moda mahallelerine dayanan Studio 2'nin ilk bölümü üç modülden oluşmaktadır. Her bir modül, eleştirel düşünmeyi teşvik ederken, mekanı ve gündelik yaşamı, siyaset, ekonomi ve aktörler tarafından çerçevelenen birbiriyle çelişen ve birbirini tamamlayan ilişkileri anlatan ve yorumlayan; sorunları analitik olarak sorgularken, uygulamalı müdahaleler ve küçük ölçekli odaklanmış tasarım önerileriyle çözümleri araştırmaktır. Öğrencilerin öğrenme süreci boyunca eleştirel ve soyut düşünme becerilerini geliştirmelerine ve geliştirmelerine yardımcı olmak için büyük ilgi gösterilmiş; bağımsız problem tanımlamaları ve çözme kapasiteleri, takım çalışması ve işbirliği deneyimleri ile bireysel yaratıcı arayışlarının geliştirilmesi hedeflenmiştir.

İlk modül, '*Decoding Urban Physical Structure and its Interaction with Urban Mobilities*' (Kentsel Fiziksel Yapıların ve Kentsel Hareketliliklerle Etkileşiminin Çözülmesi), hareketliliklerin nasıl oluştuğunu ve bu alt yapıların işlev ve özelliklerine nasıl anlam verildiğini tartışmak için kentsel fiziki altyapıya ve kentsel hareketliliklere odaklanmıştır. Öğrencilerin Kadıköy, Yeldeğirmeni ve Moda mahallelerinde etnografik alan araştırması yaparak bu ilişkileri ortaya çıkarmaları; ayrıca, 'süreklilik', 'yakınlık', 'şeffaflık', 'giriş' ve 'geçit' gibi bazı kavramların (ve bunların karşıtlarının) mekânsal yansımalarını aramaları beklenmiştir. Geleneksel medyanın yanı sıra 'oyun', 'yaratıcılık' ve hatta 'kayıtsızlık / informalite' kavramlarını tanıtmak için grafik roman, fanzin, infographics ve video belgesel gibi çeşitli görselleştirme teknikleri kullanılmıştır.

İkinci modül, 'Decoding Spaces of Urban Dwellers & Passers by' farklı bir etkileşim seviyesine odaklanmıştır. Bu kez öğrencilerden Kadıköy, Yeldeğirmeni ve Moda'daki farklı yerlerin belirli demografik ve / veya sosyo-ekonomik grupların ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığını araştırması ve dolayısıyla bu grupların mekanı haline gelmesi beklenmiştir. Modülü iletirmek için, öğrenciler, saha içi görüşmeler, yürüyüş röportajları (ve / veya hareket halindeyken diğer yöntemler) gibi katılımcı ve etkileşimli yöntemleri ve kendi başlarına tasarladıkları anketleri kullanmaya teşvik edilmiştir. Şehrine Ses Ver grubu projesi 'Düşlerinle Gel' (Come with your Dreams) ve Dorota Grabkowska ve Kuba Kolec'in enstalasyonu 'Beni Ne Yaptı' (What Made Me) gibi yaratıcı projelerden esinlenilerek hazırlanan interaktif anket panoları, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve bilişsel haritalama bu modüde araştırma araçlarının esasını oluşturmuştur. Öğrencilerden, deneyimleri ve algı mekanizmaları çerçevesinde mekanın ayrıntılı bir kavrayışını geliştirmeleri ve anlatılara dayanan günlük etkileşimlerin nasıl ortaya çıktığını anlatmaları istenmiştir. Sonuçta deneyimlerin ve iliştilmiş anlamların bütünsel bir resmini, sınıflandırılmış ve tanımlanmış temaları ve kalıpları aktarılmıştır. Yüz yüze görüşmeler ve bilişsel haritalar mekanı temsil etmek ve ipuçlarından bir düzen oluşturmak, yerel toplumun yerleşimi nasıl deneyimlediğini ve karşılaştıkları problemleri incelemek için kullanılmıştır. Aktif ve yansıtıcı öğrenme süreçlerinin kabiliyetini artırmak için bir araç olarak ve 'anlık kentleşmenin' bir parçası olarak Web Blogları, Twitter ve Instagram gibi çeşitli sosyal medya platformları bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) aracılığı ile süreç ve sonuçlar anında belgelenmiştir. Sosyal etkileşim ve hareketlilik ile öğrenciler ve öğretim üyeleri arasındaki diyaloga dayanmaktadır. Etkileşimli bir eylem platformu oluşturmak için interaktif saha çalışmaları ve özellikle etkileşimli anket panoları, sivil toplum örgütlerinin ve Kot0 ve Tasarım Atölyesi Kadıköy (TAK) gibi uygulama stüdyolarının katkılarıyla tasarlanmıştır ve yönetilmiştir ⁵.

Son Modül, 'Intervening the Everyday Life' (Gündelik Hayata Müdahale), tematik küçük ölçekli müdahalelere dayanarak tasarım önerileri geliştirmeyi hedefleyen ya da öğrenciler tarafından belirlenen problem alanlarına yeni yapısal unsurlar eklemeyi amaçlayan bir modüldür. 'Taktiksel şehircilik', 'el yapımı şehircilik', 'mikro-planlama' ve

---

⁵ Kot0'dan Gubse Korkmaz ve Özgür Gök ile Tasarım Atölyesi Kadıköy (TAK)'den Onur Atay'a katkıları için teşekkür ederiz. Bu tasarım platformları hakkında daha fazla bilgi için, lütfen bkz. Kot0 <<http://kot0.com>> ve Tasarım Atölyesi Kadıköy (TAK) <<http://takortak.org>>.

'pop-up kent' gibi çağdaş ve tezahürücü terminolojilerden ilham alan modül, deneysel uygulamalı pratiklerden beslenmiş, özellikle toplumsal uzun vadeli değişiklikler yaratabilecek çeşitli geçici müdahalelere işaret edilmiştir. Lydon ve Garcia'nın (2015: 3) belirttiği gibi, taktiksel şehircilik hareketi "kısa vadeli, düşük maliyetli ve ölçeklenebilir müdahaleler ve politikalar [aracılığıyla] kamusal alanın derhal iyileştirilmesine, yeniden tasarlanmasına veya yeniden programlanmasına izin vermektedir" den hareketle amaç, kentsel mekanın çeşitli bileşenleri arasındaki karşılıklı ilişkiyle ilgili problemleri tanımlamak, kentsel sorunlara farklı tepki biçimlerini sorgulamak ve kentsel sorunların çözümünde farklı müdahale türlerini araştırmaktır. Saha çalışmasının ardından stüdyoda, Bono (1985) tarafından 'Düşünen Şapkalar' (*Thinking Hats*) yöntemini kullanan bir atölye çalışması gerçekleştirilmiş; bu sayede tasarım süreci farklı perspektiflerden tartışılmıştır. Öğrenciler, odaklanmış bir beyin fırtınası seansı ile yenilikçi fikirleri ortaya çıkarmanın yanı sıra, zorlukları ve fırsatları eleştirel bir şekilde düşünmeye yönlendirilmiştir. Google haritalama aracı ⁶, konuma dayalı projelerin etkileşimli haritalandırılmasını kolaylaştırmıştır. Öğrencilerden, yerel halkın belirttiği sorunları ele almaları ve sorunları çözmek veya yerlilerin yaşam kalitesini arttırmak için çözümler içermeleri istenmiştir. Projede yerel ve geri dönüştürülmüş malzemeler kullanılmış, tercihen tasarımın inşasında yerel halkla çalışmaları beklenmiştir.

Sonuç olarak, öğrenciler, Hardin (2005)'den ödünç alındığı şekliyle, "stüdyolardan sokaklara" çıkarak, 'Vertical Orchard', 'Rexx-Cop', 'This place is yours!', 'Continuity for the Blind', 'Shining Canopy', 'What is Going on Here?', 'Children Have Already Parked!', 'Won't You Cross the Line?', 'Memorising Box', 'Pet Sise', 'The Rexx' gibi temalar altında tasarımlarını gerçek mekanda inşa etme şansı bulmuş, yerinde gözlem ve belgeleme ile gündelik yaşamı tasarımlarının nasıl değiştirdiğini ve dönüştürdüğünü gözlemlene şansı yakalamıştır. Bazı projelerin yerel topluluk tarafından olumsuz karşılanmasına ve hatta imha edilmesine rağmen, ürünün kendisi yerine sürece odaklanarak, öğrenciler bu sonuçları eleştirel bir şekilde eğitimin bir parçası olarak ve daha da önemlisi gerçek bir dünya deneyimi olarak memnuniyetle karşılamaları için teşvik edilmiştir.

---

⁶ Google haritalama aracı kullanılarak hazırlanan interaktif harita için bkzn: <<https://drive.google.com/open?id=1ZUGYL4OX8jhtSqwlQGcqq1s1S4Y>>

Son Verirken: Planlama Eğitiminiz Ne Kadar Akıllı?

İTÜ'nün deneysel planlama stüdyosu deneyimine dayanan bu bildiri, planlama eğitimi duyarlı, katılımcı ve kapsayıcı insan yerleşimleri oluşturmak için bir bilim ve sanat alanı olarak yeniden düşünmek için akıllı bir platform oluşturmaya çalışmaktadır. 21. yüzyıl kentinin zorluklarıyla başa çıkmanın ancak duyarlı, katılımcı ve kapsayıcı çerçeveler ve etkileşimli bir öğrenme ortamı aracılığıyla mümkün olduğu gerçeğinin farkında olarak, 1960'ların sonlarında pedagojik bir aygıt olarak planlama eğitimi müfredatından çıkarılan (Lang, 1983) planlama stüdyosunun, 'süreç yönelimli' ve 'uygulama odaklı' yaklaşımlarla teori ve uygulama arasındaki uçurum için bir köprü oluşturarak kentsel planlama ve tasarım eğitimi için akıllı bir çerçeve oluşturulmasında önemli bir role sahip olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu argümanı çevreleyen düşünce dilini keşfederken, öğrenme kuramcıları Donald Alan Schon ve David Kolb'un iddialarını dikkate almak önemlidir.

Kolb (1984: xviii) şunu ifade eder: "Öğrenmenin en önemli [...] döngüleri, deneyimin doğası ve bu deneyimden öğrenme sürecine dayanan sürekli bir sorgulamadır". "Deneysel öğrenme", bu anlamda, "eski kuralların altında iyi performans göstermek kadar kritik bir hale gelen oyunun yeni kurallarına uyum sağlamayı öğrenmek" çerçevesinde yaşam deneyiminden öğrenmenin belirli bir biçimini tanımlar (s.2). Ona göre,

- Öğrenme sonuç olarak değil, süreç odaklı düşünülmelidir.
- Öğrenme, deneyime dayanan devamlı bir süreçtir.
- Öğrenme süreci, dünyaya uyumun diyalektik olarak birbirine karşıt modları arasındaki çatışmaların çözümünü gerektirir.
- Öğrenme, dünyaya bütüncül bir uyum sürecidir.
- Öğrenme kişi ve çevre arasındaki karşılıklı alışverişi içerir.
- Öğrenme bilgi yaratma sürecidir.
- Öğrenme, bilginin deneyimin dönüşümü yoluyla yaratıldığı süreçtir (s. 26-38).

Bağlamsallaştırmanın ikinci bileşeni, Schon (1983, 1992)'un "eylem içi öğrenme kuramı" veya "eylemde bilme", yani "refleksif uygulama" kuramıdır. Schon, etnografiye dayalı veya atölye odaklı perspektifler benimseyerek, uygulamanın, örtük bilgiyi yüzeye çıkarmaya ve çatışma

durumları ile belirsizlikler için hazırlanılmasına yardımcı olduğunu iddia etmektedir.

Son on yılda planlama pedagojisi ile deneysel öğrenme kuramını bir araya getiren artan sayıda bilimsel çalışma vardır (örneğin, Hardin vd. 2006; Freestone vd. 2006, Frank ve Silver, 2017). Bu kapsamda, birinci sınıf planlama öğrencilerinin - *urban decoders* - ve uygulayıcıların profesyonel STK'larının katılımıyla gerçekleştirilen günlük yaşamın çözümlenmesi ve müdahale edilmesi modülünün sonuçları, gerçek deneyimlerden ve algılardan detaylı anlayışlar geliştirmenin yollarını göstermektedir. Ek olarak, 'nasıl' ve 'neden' sorularına dayalı anlatıları açıklamaya çalışırken, kentsel sorunlara tepki vermenin farklı yollarını araştırmak, toplum ve sivil toplum örgütlerinin katkısıyla katılımcı ve etkileşimli bir eylem platformu oluşturmak, sosyal ve profesyonel davranışlarda uzun vadeli 'akıllı' etkilerin değişimini sağlamak gibi hedefleri de kapsamaktadır.

Bu anlamda, bildiri kapsamında ele alınan deneysel pedagojik format, deneyim, yansıtıcı gözlem, kavramsallaştırma ve deneycilik üzerine kurgulanan bir laboratuvar aracılığıyla yukarıda bahsedilen öğrenme ilkelerini benimsemektedir. Ancak, akıllı eğitim ile planlama veya tasarım stüdyoları için tanımlanan akıllı pedagojinin değişen tanımları göz önüne alındığında, mevcut gelişmelerin genel olarak akıllılık olgusunun teknoloji yönünü vurgulamakta olduğu ve bilgi teknolojilerini -tıpkı planlamayı teknik mesleğe indirgeyen geçmiş ve konvansiyonel yaklaşımlarda olduğu gibi- bir "bilgelik kahini veya menşei" (Lawson, 2004: 65) konumuna taşıdığı görülmektedir. Planlama stüdyoları için akıllı pedagoji sorgulamasında, somut deneyim ile soyut kavramlar arasındaki çatışma göz önüne alındığında, gözlem ve eylem ve hatta planlama ve tasarım arasındaki ilişki, kavramsal belirsizlikler daha geniş bir bağlamı engellemektedir. Öte yandan, sürecin önemini ve algı, biliş ve kavrayış gibi uyarılmanın temel araçları üzerine inşa edilmiş olan deneyimi dikkate almamaktadır.

Buna karşın, inovasyon ya da akıllılık olgusu sadece teknoloji açısından ölçülemez (teknolojiler ile ve teknolojiler üzerinden planlama eğitimine genel bir bakış için bkz. Evans-Crowley, 2017), bunun için gerçek dünya sorunlarına da vurgu yaparak; analitik ve eleştirel düşünceye, bilişsel becerilere, disiplinlerarasılığa, iletişime ve işbirliğine (Lang, 1983; Sanoff, 2000; Hardin vd. 2006; Freestone vd. 2006; Habraken, 2007; Salama ve

Wilkinson, 2007; Frank ve Silver, 2017) odaklanmaya ihtiyaç vardır. 21. yüzyıl kentleşmesi ve planlama paradigmalarının getirdiği büyük değişiklikler ve zorluklarla başa çıkmak için mümkün olan tek çözüm budur. Bu nedenle, akıllı eğitimin bileşenleri sadece çıktıları veya bilgi ve iletişim teknolojilerini değil, aynı zamanda organizasyonel bir boyutu da içerir; çünkü planlama, insan yerleşimlerini şekillendirme mesleğidir. Eğitim çıktıları hızlı, eleştirel ve bilişsel bilgi sunmayı ve yeni beceriler, bilgi ve değerler ile eğitimi kapsarken; teknoloji boyutu, akıllı eğitim materyalleri, akıllı teknolojiler, akıllı medya, sosyal etkileşim ve hareketliliğe dayalı aktif öğrenme süreçlerini artırma yeteneğini ele almaktadır (Şalama ve Wilkinson, 2007; Evans-Crowley, 2017).

Özünde, bu tür akıllı planlama pedagojisinin yönetimi, stüdyo ortamlarında “demokrasi ve kolektif karar verme” (Sanoff, 2000) süreçlerine ön ayak olacak şekilde öz-örgütlenme, liderlik, analitik düşünme ve akademik özgürlükler çerçevesinde esneklik ve çeşitlilik gerektirmektedir. Bir önceki akademik çalışma ve konuşlandırılmış pedagojik model ve planlama stüdyosu deneyiminden yola çıkarak, aşağıdaki ifadeler geleceğin 'akıllı' başarısı için temel oluşturmaktadır:

- Planlama eğitimini ve hatta genç profesyoneller için mesleği yeniden düşünmek için fırsatları genişletmeye katkıda bulunmak.
- Planlama stüdyosunu daha geniş bir mekânsal, ekonomik, sosyal ve politik bağlamda konumlandırmak.
- Stüdyo eğitimini planlarken belirli bir 'mükemmel' yöntem veya araç olmadığı gerçeğinin farkında olmak.
- İnsan yerleşimlerinde dönüştürücü değişim yaratmak için katılım, işbirliği, iletişim ve liderlik konularında farkındalığı güçlendirmek.
- Odaklanan görevler ve atölye temelli düşünce yoluyla mesleği çevreleyen karmaşık mekanizmalar hakkında farkındalığı arttırmak için kritik, yaratıcı ve analitik duruşu teşvik etmek.
- Öğrencileri sadece kolektif araştırmalar için değil, aynı zamanda kentsel planlama ve tasarım sürecini bir süreç olarak okumayı sağlayan bireysel yaratıcı arayışlar için teşvik etmek.
- Öğrencileri, özgül güçlü yönlerini yönetme, kendilerini ifade etme ve süreci yönetme becerileriyle desteklemek.
- Öğrencileri geleneksel önceden belirlenmiş analiz kümesinden ziyade, kentsel mekânın bileşenleri ve ilişikteki anlamları

üzerinde araştırmaya ve kendi sorgulamalarını ortaya koymaya yönlendirmek.

- Öğrencilerin topluluk tasarım süreçlerinin bir parçası olarak uygulamalı deneyimler yoluyla kolektif bir eylemin gerçek aktörleri olmalarına izin vermek; böylece gerçek hayatta ve gerçek toplumla buluşmalarını ve bağlamları daha iyi anlamalarını sağlamak.
- Öğrencilerin pratik katılımcı ve etkileşimli yöntemler kullanarak toplulukla etkileşime girmelerini sağlamak.
- Gerçek deneyimler ve algılar hakkında ayrıntılı bir anlayış geliştirmek; bunu yaparken kentsel planlama ve tasarım sürecinde deneyimlerin ve bu deneyimlere bağlı anlamların bütünsel bir resmini yakalamak için 'ne', 'nasıl' ve 'nedene' dayalı anlatılara olanak tanımak.
- Üniversite, uygulayıcılar, sivil toplum örgütleri ve toplum arasındaki işbirliği ile disiplinlerarası ve bileşik yaklaşımlarla bilgi aktarımı ve ortak öğrenme sürecini kolaylaştırmak.
- 21. yüzyıl kentinin hızla değişen gelişmelerinin önkoşulları ile buluşmak için çeşitli araç ve teknolojilerin öğrenme sürecinin farklı aşamalarında kullanılmasını sağlamak.
- Genç plancıları nesiller ve kültürler arasında ortak bir dil geliştirmek için yeni teknolojileri ve yenilikçi yöntemleri teşvik etmek.
- Eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik teknolojiyi aşırı vurgulamaksızın bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı yoluyla etkileşimli öğretimi ve öğrenmeyi teşvik etmek.
- Böylece stüdyo eğitimini stüdyodan çıkarmak.

Birinci sınıf Planlama stüdyosunun deneyimsel pedagojik yaklaşımı bizlere, bir planlama stüdyosunun, toplumun gündelik hayatını kavramsallaştırmak ve ona müdahale etmek için kendini nasıl bir tezahür haline dönüştüğünü sorgulamak için bir platform sunar. Bunu yaparken de disiplinler arası, refleksif, deneyimsel, eleştirel ve yaratıcı düşünce ve eğitimi arttırmak için gerçek dünyadan ve bu dünyanın aktörlerinden uzaklığı azaltmaya çalışır.

Planlama ve tasarım (prosedür ve yaratıcılık) arasındaki çatışmadan dolayı uzun zamandır mekânsal analiz veya teknik çizim gibi teknik konulara odaklanma ve temel tasarımın Gestalt kurallarına odaklanma arasında gidip gelen birinci sınıf planlama stüdyosunun müfredatı ve

pedagojik yaklaşımı, planlama eğitimini sadece teknik, yöntem merkezli ve sonuç odaklı oluşumlardan ayırmada ön ayak olarak önemli ilerlemeler kaydetmiştir.

Günay (2007)'a göre planlama, şimdiden şehirleri tasarlama sanatıdır ('şehir tasarımı' ve 'şehirlerin tasarımı' arasındaki farkı vurgulamaktadır). Akıllılık olgusunun temeli, mekan olgusunu yalnızca iki boyutlu bir fiziksel ürüne veya plana indirgemekte değil, bilim, sanat ve tasarım arasındaki planlama mesleğinin özünü oluşturan kavramları, aktörleri, süreçleri ve etkileşimleri anlamakta, sorgulamakta, kavramakta ve onlara müdahale etmekte yatmaktadır.

Kaynaklar

Entwistle, N. (2009) *Teaching for Understanding at University: Deep Approaches and Distinctive Ways of Thinking*, London: Palgrave Macmillan.

Evans-Crowley, J.S. (2017) "Planning education with and through technologies", in: A.I. Frank, C. Silver (eds) *Urban Planning Education: Beginnings, Global Movement and Future Prospects*, pp. 293-306, Springer.

Frank, A.I., Silver, C. (2017) "Envisioning the future of planning and planning education", in: A.I. Frank, C. Silver (eds) *Urban Planning Education: Beginnings, Global Movement and Future Prospects*, pp. 235-250, Springer.

Freestone, R., Thompson, S., Williams, P. (2006) "Student experiences of work-based learning in planning education", *Journal of Planning Education and Research*, 26 (2), 237-249.

Günay, B. (2007) "Gestalt theory and city planning education", *METU Journal of Faculty of Architecture*, 24 (1) 93-113.

Günay, Z. (2009) "My city vs. your city: Interdisciplinary battles in urban studies", in: B. Yigit Turan, D. Aslan (eds) *Landscape Architecture, Multiculturalism, Education*, pp. 69-80, Ankara: TUBITAK.

Günay, Z., Sezgin, E., Beyazıt, E., Arğın, G. (2017) How smart is my planning education? Experiential reflections from Istanbul Technical University. 53rd ISoCaRP Congress: Smart Communities, 631-641, Portland Oregon, 23-27 Ekim 2017.

Habraken, N.J. (2007) "Introductory invited visionary essay to tend a garden-thoughts on the strengths and limits of studio pedagogy", in: A.M. Salama and

N. Wilkinson (eds) *Design Studio Pedagogy: Horizons for the Future*, pp. 11-20, Gateshead: The Urban International Press.

Hardin, M.C., Eribes, R., Poster, C. (eds) (2006) *From the Studio to the Streets: Service-Learning in Planning and Architecture*, Stirling: Stylus.

Kolb, D.A. (1984) *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*, New Jersey: Prentice Hall.

Lang, J. (1983) "Teaching planning to city planning students: An argument for the studio/workshop approach", *Journal of Planning Education and Research*, 2 (2), 122-129.

Lawson, B. (2004) *What Designers Know*, Oxford: Architectural Press.

Lefebvre, H. (1992) *Production of Space*, Blackwell: Oxford.

Lydon, M. and Garcia, A. (2015) *Tactical Urbanism Short-term Action for Long-term Change*. Washington, Covelo and London: Island Press.

Salama, A.M., Wilkinson, N. (2007) "Introduction: Legacies for the future of design studio pedagogy", in: A.M. Salama and N. Wilkinson (eds) *Design Studio Pedagogy: Horizons for the Future*, pp. 3-10, Gateshead: The Urban International Press.

Sanoff, H. (2000) *Community Participation Methods in Design and Planning*, New York: John Wiley.

Schon, D.A. (1983) *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*, New York: Basic books.

Schon, D.A. (1992) "Designing as reflective conversation with the materials of a design situation", *Knowledge-Based Systems*, 5 (1), 3-14.

Shepherd, A., Cosgrif, B. (1998) "Problem-based learning: A bridge between planning education and planning practice", *Journal of Planning Education and Research*, 17 (4), 348-357.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK FAKÜLTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ

Doç. Dr. Özer KARAKAYACI, Doç. Dr. H. Filiz ALKAN MEŞHUR,
Dr. Yelda ÖZDEMİRLİ

Bugün Konya Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesinin iki bölümünden biri olarak faaliyette olan bölümümüz ilk kez Selçuk Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi bünyesinde 1994 yılında kurulmuştur. 1961 yılında ODTÜ ve sırasıyla 1979 yılında Dokuz Eylül, 1982 yılında Yıldız Teknik, Mimar Sinan, İTÜ ve 1984 yılında Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinin kurulmasının ardından 1993'te Erciyes ve 1994'te Selçuk Üniversitesi Şehir Bölge Planlama Bölümlerinin kurulmasıyla ilk kez Türkiye'de üç büyük kent dışında bir bölüm deneyimi başlamıştır. 24 yıldır eğitim-öğretim hayatına devam eden bölümümüz 2017-2018 akademik yılında 20. mezunlarını vermiştir.

2013 yılında Mimarlık Fakültesinin Mühendislik Fakültesinden ayrılması ile birlikte, bölümümüz Mimarlık Fakültesi bünyesine dâhil edilmiştir. Bölümde lisans düzeyinde eğitim-öğretim, Şehircilik ve Bölge Planlama olmak üzere iki anabilim dalında devam etmektedir. Ayrıca, Fen Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak 1998den beri Şehir ve Bölge Planlama Yüksek Lisans programı, Haziran 2018'de Konya Teknik Üniversitesi'ne geçişin ardından Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne bağlı olarak sürdürülmektedir. 2009 yılından bu yana Doktora programımız devam etmektedir. Lisans ve lisansüstü Programlarının eğitim dili Türkçedir.. Bölümümüze Erasmus programı kapsamında yurt dışından gelen öğrencilerin alabileceği 14 adet ders bulunmaktadır. ERASMUS Programı ile Avrupa ülkelerine birçok öğrencimiz gönderilmekte ve bu ülkelerden de Bölümümüze öğrenciler gelmektedir.

Bölümümüzün Erasmus Programı kapsamında 4 üniversite ile anlaşması vardır:

- 1- TECHNISCHE UNIVERSITÄT KAISERSLAUTERN - Almanya
- 2- LATVIJAS LAUKSAIMNIECIBAS UNIVERSITATE - Litvanya
- 3- POLITECHNIKA WROCLAWSKA - Polonya
- 4- UNIWERSYTET OPOLSKI - Polonya

Erasmus Programı kapsamında bu üniversitelere bölümümüzden toplam 42 öğrenci öğrenim görmek üzere gitmiş, 7 öğrenci de öğrenim görmek üzere gelmiştir. FARABİ Programı kapsamında ise Bölümün yurtiçindeki diğer üniversitelerin Şehir ve Bölge Planlama Bölümleri arasında öğrenci hareketliliğinin gerçekleştirilmesine yönelik anlaşmaları vardır. Bu kapsamda, Yıldız Teknik Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Gazi

Üniversitesi'ne öğrenim görmek üzere giden öğrencilerimiz bulunmaktadır. Gazi Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi'nden de bölümümüze gelen öğrenciler olmuştur.

Mevlana Değişim Programı kapsamında bölümün anlaşmalı olduğu üniversiteler şunlardır;

1-INTERNATIONAL ISLAMIC UNIVERSITY MALAYSIA - Malezya

2-UNIVERSITY OF PASHEWAR – Pakistan

Giden Öğrenci= 3

Gelen Öğrenci= 2

Gelen Öğretim Üyesi= 1

Şu anda yirmi yılı aşkın bir birikime sahip olan bölümümüz, bölüm teorik ve uygulamalı; seçmeli ve zorunlu dersler ve stüdyo dersleri ilgili olarak zaman zaman çeşitli düzenlemeler yapmış, yurtiçi ve yurtdışı başka bölümlerin ders programları incelenmiş, yüksek lisans ve doktora sonrası çalışmalar için farklı üniversitelerde deneyim kazanan akademik personelin gözlem ve deneyimleri de dikkate alınarak zaman zaman güncellemelere gidilmiştir. Sık sık gündemimizi meşgul eden bu konulardan biri, birinci sınıf stüdyolarının nasıl tasarlanacağıdır. Halihazırda birinci sınıf stüdyoları birinci dönem şehir planlama öğrencileri için mimarlık ve şehir planlama hocalarının ortak yürüttüğü, temel tasarım ve teknik çizim odaklı sürdürülürken, ikinci dönem şehir planlama hocalarının yürütücülüğünde genellikle kentsel tasarım ölçeklerinde öğrencilerin tasarım becerileri kazanması ve planlama ve analiz kavramları ile tanışmasını hedefleyen bir kurguda yürütülmektedir. Planlama Stüdyosu 2 dersinde; fiziksel çevrenin algılanması, sürdürülebilir, yaşam kalitesi yüksek, başarılı kentsel mekânlar tasarlanmasına yönelik olarak ilgili kavramların anlatımının ardından belirlenen küçük ölçekli bir kentsel yerleşimde doğal, fiziksel, sosyo-kültürel, ekonomik, görsel-çevresel analizler ile bunların değerlendirilmesi sonucunda ortaya konan sentez, sorunlar-potansiyellerin ortaya konulması, elde edilen sonuçların yorumlanması, geleceğe yönelik senaryo kurgusu ve kurgulanan senaryonun özel ilgi odaklarında kentsel mekân tasarımına aktarılmasına yönelik bir dizi çalışmayı içermektedir.

Bir başka stüdyo eğitimi düzenlemesi son birkaç akademik yıldır uygulamakta olduğumuz ikinci ve üçüncü sınıf stüdyolarının birlikte ve bütünleşik tasarlanmasıdır. Bu bağlamda ilk kez 2015-2016 akademik yılında belirlenen Tarsus kenti ikinci sınıf öğrencileri özelinde üst ölçek planlama çalışmalarını yürütmüşler ve üçüncü sınıfta aynı hoca ve öğrenci kadrosu olarak aynı kent için alt ölçekli planlama çalışmalarını sürdürmüşlerdir. İki yıl aynı kenti ele almak, öğrencilerin kenti daha ayrıntılı ve bütünsel tanımları açısından ve veriye ulaşma ve ilgili

kurumlarla ilişkiler açısından verimli bulunmuş ancak bölüm kurulu toplantılarında öğrencilerin iki yıl üst üste aynı eğitimi kadrosu ile çalışmasının uzmanlık ve deneyim zenginliği açısından kısıtlı olabileceği tartışılmış ve sonraki ikili stüdyo deneyimi bu kez iki ve üçüncü sınıflarda aynı kent ancak farklı hoca ekibi olarak tasarlanmıştır. Bu kez Çanakkale ve çevresi çalışma alanı olarak seçilmiş ve ikinci sınıf stüdyosu ağırlıklı Bölge Planlama ABD hocalarından oluşacak şekilde ve 'Bölge Planlama' kurgusu ile alınarak işlenmiştir. 2017-2018 akademik yılında üçüncü sınıfa devam bu öğrenci grubu bu kez alt ölçekli analiz ve planlama çalışmalarını sürdürmüştür. İkinci ve üçüncü sınıf eğitimcilerinin birlikte yaptıkları değerlendirmede bu kez bölge planlama ölçeğinden alt ölçeğe geçişte öğrencilerin uyum sorunu yaşadığı gözlemlenmiş ve sonraki yıllar için ikinci sınıf stüdyolarını yine bölge planlama vurgulu, ancak özellikle ikinci dönem en az 1/25.000 planlama çalışmaları tamamlanmış olarak bitirmelerinin, üçüncü sınıfta 1/5000 ile başlayan çalışmalara altlık oluşturması gerektiğine karar verilmiştir. Bu modelde yapılan üçüncü stüdyo deneyimi Antalya kenti ile devam etmiş, 2018-2019 yılında üçüncü sınıfa devam ederken, dördüncü deneyim şu an ikinci sınıf stüdyosunda Sakarya kenti ile sürdürülmektedir. Başta iki ve üçüncü sınıf stüdyo hocaları olmak üzere tüm bölümün görüş ve geri bildirimleri ile her yıl küçük revizelerle bu model sürdürülmektedir.

Buna göre, 2. sınıf güz yarıyılı planlama 3 dersi kapsamında NUTS 2 düzeyinde ya da coğrafik açıdan geniş bir alana sahip il sınırları çalışma alanı olarak seçilerek 1:100.000 ölçekte bölgesel gelişme ve politikalarına yönelik planlama çalışmaları yapılmaktadır. Bu ölçekte hazırlanan çalışmalarda geleneksel analiz teknikleri yerine konu ve yer odaklı çalışmalara öncelik verilerek ekonomik, sosyal, kültürel ve mekânsal açıdan birbiriyle ilişkili/etkileşimli alt bölgelerin belirlenmesi ve bölge bütünü ile alt bölgelere ilişkin vizyon, strateji ve politikaların üretilmesi beklenmektedir. Bu ölçekte, arazi kullanım kararlarından daha çok bölge/alt bölgeye ilişkin yerel potansiyellerin kullanılması yoluyla ekonomik, sosyal ve mekânsal gelişmeye yönelik stratejik ve noktasal politikaların üretilmesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede; yerleşme sistemleri, ekonomik mekanlar, kırsal yeniden tanımlanması, doğal ve ekolojik gelişme/dayanıklılık, kültür endüstrileri, bölge planlama, stratejik mekânsal planlama, ulaşım ve lojistik gibi çeşitli konular özelinde araştırmalar ile birlikte bölgenin sosyal ve kültürel boyutuna ilişkin sorgulamalar yapılmaktadır.

Planlama 3 stüdyosunda belirlenen alt bölgeler ve bu alt bölgeler için belirlenen vizyon ve roller bağlamında, planlama 4 stüdyosunda 1:25.000 ölçekli planlama çalışmaları yapılmaktadır. Buna göre, NUTS 2 düzeyinde çalışma alanı olarak belirlenen bölgenin alt bölgelere ayrılmasıyla birlikte, planlama 4 stüdyosunda farklı alt bölgelerde

1:25.000 ölçekli planlama çalışması yapma olanağı ortaya çıkmış olacak ve stüdyo içerisinde yerel potansiyeller ve roller açısından farklı özellikler gösteren alt bölgeler özelinde 1:25.000 ölçekli arazi kullanım planlarının geliştirilmesi söz konusu olacaktır. Böylece, birbiriyle benzeşen çalışmaların önüne geçilerek, aynı bölge içerisinde bulunan alt bölgelerin birbirleri üzerinde mekânsal planlama kararları açısından nasıl bir etkileşim söz konusu olabileceğine ilişkin sorgulamalar yapılabilecektir.

Her ne kadar, 2. Sınıf planlama atölyeleri için NUTS 2 düzeyinde çalışma alanı belirlense de, planlama çalışması boyunca idari sınırlar çalışma alanı sınırı olarak kabul edilememek ve yapılan araştırmalar neticesinde planlama sınırları idari sınırlardan farklılaşabilmektedir. Kavramsal ve kuramsal beslenme için her dönem 10 adet makale okuması yapılmakta ve bu makaleler stüdyo başlamadan önce 45-60 dakika süreyle belirlenmiş öğrencilerin moderatörlüğünde tartışılmaktadır. Ayrıca öğrencilerin teorik beslenmeleri için dönem boyunca yürütücü ekip ya da konu uzmanları tarafından 4 hafta teorik ders yapılmaktadır.

Dördüncü sınıf stüdyosunda ise öğrencilerin edinecekleri bilgi ve beceriler; kentsel bir problemi tanımlama, plan ve planlama araçlarını kullanarak o probleme etkin çözüm üretme becerisi, çok çeşitli boyutları olan kentsel bir meseleyi uzman seviyesinde derinlemesine bilme, mevcut yasal ve kurumsal çerçeveyi öğrenme, kronik/stratejik bir kentsel problemi çözecek yeni mevzuat, kurumsal yapılanma ve politika önerisi getirebilme becerisi, sınırları soruna bağlı olarak belirlenmiş belli bir alan/mekân özelinde yeni plan, proje ve planlama araçları geliştirebilme becerisi, iki ve üç boyutlu yazım, çizim, görselleştirme, tasarım ve modelleme yapmaya imkân veren mesleki bilgisayar yazılımlarını etkin kullanma becerisi, akademik kurallara uygun olarak nitelikli mesleki rapor yazma becerisi olarak sıralanabilir.

Bunların yanı sıra, bölümümüzün seçmeli ders havuzunun zenginleştirilmesi ile ilgili olarak çalışmalarımız sürmektedir. Mevcut durumda Güz Yarıyılı 3. ve 4. Sınıflar İçin Ortak Ders Sayısı 14; Bahar Yarıyılı 3. ve 4. Sınıflar İçin Ortak Ders Sayısı, 16'dır. Bu sayıya ulaşabilmek ve öğretim elemanları arasında dengeli bir ders yükü dağılımı oluşturabilmek amacı ile her öğretim üyesi için minimum 1 Stüdyo, 1, Zorunlu Ders, 1 Seçmeli ders, 1 Y.lisans/ Doktora Dersi kriteri benimsenmiştir.

TUPOB toplantılarının diğer bölümlerle görüş alışverişe olanak tanınması açısından eğitim programı, ders içerik ve işleyişleri bakımından karşılıklı deneyim aktarımı açısından çok büyük katkısı olduğunu düşünmekteyiz.

Konya Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü olarak Belirlediğimiz Öncelik, Sorun ve Öneriler

Bu yıl 21. mezunlarını verecek olan Selçuk Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün, bugüne kadar edindiği deneyimlerden yola çıkarak, hem kendi kurumsal işleyişi açısından, hem de benzer süreçlerden geçen mevcut ve kurulacak yeni şehir ve bölge planlama bölümleri için belirlediği öncelik, sorun ve öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1. Lisans Eğitimi ile İlgili Öncelik, Sorun ve Öneriler;

Kontenjan ve Öğretim Üyesi Sayısı başına Düşen Öğrenci Sayısı:
Bölümümüzde lisans kontenjanları son on yıllık süreçte çok hızlı bir artış göstermiştir (2006'da 41, 2015'te 62, 2017'de 72). Bu rakamlar önceki TUPOB toplantılarında dile getirilen ve önerilen 1:2 öğretim üyesi ve öğrenci oranının çok uzağındadır, ayrıca daha fazla sayıda akademik kadrosu bulunan pek çok bölümün de çok üstündedir. Türkiye Planlama Okulları Birliğinin 2011 yılında hazırlamış olduğu rapora göre, lisans eğitiminin, bölüm öğrenci kontenjanı sayısını kesin belirleyen o bölümün öğretim üyesi sayısıdır. Bu durumda öğrenci kontenjan sayısı 72 olan bölümümüzde öğretim üyesi sayısının en az 35 olması gerekmektedir. Bölümümüzde ise 13'ü doktoralı olmak üzere 19 öğretim elemanı görev yapmaktadır. 13 kişilik akademik kadro için, 26 öğrencilik bir kontenjanın bölüm için ideal eğitim öğretim ortamını getireceğini öngörebiliriz. Özellikle uygulamalı derslerin sayısının çokluğu ve bölüm eğitiminin temelini oluşturduğu düşünüldüğünde akademisyen sayısı ve uzmanlık çeşitliliği, her hangi bir bölümden daha fazla eğitim kalitesinde belirleyici olmaktadır.

Öğretim Üyesi Başına Düşen Ders Sayısı:

Öğretim üyesi sayısı, öğrenci sayısı ile oranı bakımından olduğu kadar, öğretim üyesi başına düşen ders sayısı açısından da önem kazanmaktadır. Yeni açılan ve çok küçük kadrolarla eğitim faaliyetlerine başlayan bölümlere oranla oldukça iyi durumda olmasına karşın, bölümümüzde dönem dönem öğretim üyelerinin çok yoğun ders yükü ile karşılaştıkları olmaktadır. Bu durum ders kalitesine, araştırmaya ayrılan vakte ve öğretim üyesi ve öğrenci motivasyonlarına yansımaktadır.

Seçmeli Ders Sayısı:

Öğretim üyesi sayısı ve zorunlu ders yükü sayısı ile bağlantılı olarak, bölümümüzde açılan seçmeli ders sayısı arzu edilen sayılara ulaşamamakta, bunun sonucunda seçmeli ders havuzu, yine zorunlu ders havuzunun bir parçası gibi işlev görmekte ve seçenek azlığı nedeni ile kalabalık seçmeli ders sınıfları oluşmaktadır. Bölümdeki derslerin yanı

sıra farklı bölümlerden seçmeli ders seçilmesi de bölümün disiplinler arası ve çok disiplinli yapısını besleyeceği düşünülmektedir. Fakültedeki Fiziksel Yeterlilikler (Stüdyo Kullanımı, Masa, Sınıf Sayısı vb.): Fakülte binasındaki fiziksel olanaklar, öğrencilerin derslerden ayrı olarak kullanabilecekleri stüdyo ortamları oluşturulmasına elvermemektedir. Stüdyolar aynı zamanda derslik olarak kullanılmakta, dolayısı ile öğrencilerin stüdyo kullanımı ve çalışmaları, stüdyo saatleri ile sınırlı kalmaktadır. Aynı stüdyo ortamının öğrencilerin çalışma motivasyonunu ve verimliliğini arttıracığı düşünülmektedir. Yeni kurulmakta olan bölümler için de bağımsız stüdyo mekanı oluşturulması temel önceliklerden biri olarak belirlenmelidir.

Teknik Gezi ve Finansal Destek:

Teknik geziler, şehir bölge planlama bölümlerinin ayrılmaz parçası olmakla birlikte, hem öğrencilerin, hem de öğretim üyelerinin bu gezilerde finansal olarak desteklenmesi ancak bu yıldan itibaren kısmen mümkün olabilmektedir. Teknik geziler, tüm şehir bölge planlama bölümlerinde ödün verilmeden yapılması gereken ve öğrenci ve öğretim üyelerine ek maddi külfetler oluşturmadan organize edilebilen temel bir faaliyet olarak ele alınmalıdır. Bölümümüzde Konya Teknik Üniversitesi'ne geçişin ardından yeni üniversite ve bütçesi ile ilgili belirsizlikler sürmektedir.

2. Yüksek Lisans ve Doktora ile İlgili Öncelik, Sorun ve Öneriler;

Selçuk Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Fen Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak yürütülen Şehir ve Bölge Planlama Yüksek Lisans ve doktora programı kapsamında bugüne kadar 34 yüksek lisans tezi ve 8 doktora tezi tamamlanmıştır.

Seçmeli Ders Sayısı ve Öğretim Üyelerinin Ders Yükü:

Bölümümüzde Şehir Planlama ve Bölge Planlama olmak üzere iki anabilim dalı bulunmaktadır. Öğretim üyesi sayısı ve ders yükünün bir sonucu olarak, Lisans eğitimindekine benzer şekilde, açılan seçmeli ders sayısının azlığı öğrencileri zorunlu seçimlere yönlendirmektedir. Derslerde uzmanlaşma istenen düzeyde olmamaktadır.

Yabancı Dil Düzeyi:

Bölümümüzde eğitim dilinin Türkçe olması ve öğrencilerin yabancı dil yeterlilik düzeyinin genellikle düşük olması nedeni ile akademik araştırmaların vazgeçilmez bir unsuru olan yabancı literatürün taranması ve güncel gelişmelerin takibi konusunda sıkıntı yaşanmaktadır. Bu durum hem yüksek lisans derslerinin işlenişine hem de yazılan tezlerin niteliğine etki etmektedir. Özellikle Yüksek lisans ve doktora eğitimlerinin, yabancı dil bilgisi ile desteklenmesi gerekmektedir.

3. Akademik Kadro ile İlgili Öncelik, Sorun ve Öneriler;

Ders- Araştırma Faaliyetleri Dengesi:

Bölümümüzde gerek y.lisans ve doktora düzeyinde çalışmalar, gerekse akademik personelin yürüttüğü akademik araştırmalar bulunmaktadır. Ancak, ders yükü, idari görevler ve komisyon görevleri sonrasında akademik personelin araştırma faaliyetlerine ayırabileceği zaman sınırlı kalmaktadır. Bu durum uzun vadede eğitim kalitesine de yansımaktadır. Şehir planlama bölümlerinin ayırt edici niteliği kuram ve uygulamanın birbirini beslemesi gereği de ancak akademik personelin ders dışı faaliyetleri ile zenginleşebilmektedir. Akademik personelin birlikte çalışmalar yürüteceği ve üreteceği ortamların geliştirilmesine ve teşvik edilmesine ihtiyaç vardır. Doktora Sonrası Araştırma (Post-doc), Sabbatical gibi düzenlemelerle diğer şehir ve bölge planlama bölümleri arası diyalog ve araştırma kültürünün zenginleşeceği öngörülmektedir.

Akademik Yükselme Kriterleri ve Kadro Geçişlerinde Sorunlar:

Son dönemde, pek çok bölümde olduğu gibi bilimsel faaliyetler kriter sağlamaya indirgenmektedir. Akademik yükselme kriterlerindeki sık değişiklikler belirsizliklere neden olmaktadır. Fen Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı fakat Sosyal Bilimler alanı ile de ortak özellikler gösteren, bazı alanlarda ise kendi özgün koşulları olan bölümümüz bazı akademik faaliyetlerde, bazı sınıflandırmalarda zorluk yaşamaktadır. Ayrıca bölümümüzde şu an doktorasını 5 yıldan uzun süredir bitirmiş ancak Araştırma Görevlisi kadrosunda çalışan 2 akademik personelimiz bulunmaktadır. Özlük hakları ve akademik yükselme ile ilgili hakların yanı sıra, bölüm açısından da yetişmiş personelin ihtiyaç duyulmasına rağmen atıl durumda kalması söz konusu olmaktadır.

Bilimsel Faaliyetler, Yayınlar ve Teşviki:

Fakültemizin akademik hayata en önemli katkılarından biri olarak, Haziran, 2013 yılı itibari ile Mimarlık Fakültesi'nin yayını olarak ICONARP dergisi kurama ve uygulamaya dönük, hakemli ve uluslararası bir dergi olarak yayın hayatına girmiştir. Ayrıca yine Mimarlık Fakültesi etkinliği olarak 2 yılda bir ICONARCH kongresi düzenlenmektedir. 3. s.ü 2017'de düzenlenmiştir. 2 yılda bir ulusal sempozyum UKEM Ulaşılabilir Kentler Engelsiz Mekanlar Kongresi düzenlenmektedir. Bununla birlikte üniversite genelinde Kongre seyahat destekleri ile ilgili bazı sınırlandırmalar, akademik hayat açısından sıkıntılı süreçlere neden olmaktadır.

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ – ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin İLKAY

Bölümün Tanıtımı ve Mevcut Eğitim-Öğretim Durumu: Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde, 1997 yılında Mühendislik-Mimarlık Fakültesi bünyesinde kurulmuştur. Mayıs 2016'da Mimarlık ve Şehir Planlama bölümleri Mühendislik-Mimarlık Fakültesinden koparak, Ziraat Fakültesi'nden ayrılan *Peyzaj Mimarlığı* ile yeni kurulan Mimarlık ve Tasarım Fakültesi çatısı altında bir araya gelmiştir. Henüz açılmamış olan Endüstri Ürünleri Tasarımı ve İç Mimarlık bölümleri ile birlikte, fakültenin beş bölümünden biridir. Bu bölümlerden halihazırda öğrencisi olan tek bölüm Mimarlık Bölümü'dür. Şehir Planlama ve Peyzaj Mimarlığı bölümleri de lisans programı öğrenci alımı dosyalarını geçtiğimiz mart ayında ilgili üniversite akademik kurullarına ve YÖK'e iletmışlerdir. Olumlu yanıt geldiği takdirde, 2018-19 eğitim öğretim yılında bölümüze öğrenci alımı planlanmaktadır.

Hazırlanan başvuru dosyasında, TUPOB'un daha önce hazırladığı raporda sunduğu Şehir ve Bölge Planlama lisans seviyesinde öğrenci alımı için gerekli minimum koşullara ilişkin değerlendirmesi dikkate alınmış ve öğretim üye sayısının öğrenci sayısına oranının 2/1 olması için, kontenjan 20 olarak belirlenmiştir. Van YYÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Danışma Kurulu da daha önce yapılan bir toplantıda (22.12.2017) fakültenin fiziki alt yapısının yetersizliğine dikkat çekerek 2018-19 eğitim-öğretim yılında öğrenci alacak bölümlerin kontenjanlarının 20 olmasını önermiştir. Buna ek olarak, öğretim elemanlarımızdan dördünün İngilizce eğitim veren üniversitelerde doktoralarını tamamlamış olmaları dikkate alınarak, başvuru dosyasında bölümümüzün %30 İngilizce olması da talep edilmiştir, ancak bu beklentilerin YÖK tarafından nasıl karşılanacağı bilinmemektedir. Dosyamızın değerlendirilme süreci devam etmektedir.

Bölümün Akademik Personel Altyapısı: Mevcutta bölümümüzde 7 öğretim elemanı bulunmaktadır. Bölümümüz bünyesinde bir doçent (Doç. Dr. Serkan Kemeç), dört doktor öğretim üyesi (Dr. Öğr. Üyesi Yelda Mert, Dr. Öğr. Üyesi Aysu Uğurlar, Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül Keleş Eriçok ve Dr. Öğr. Üyesi Yasemin İlkay), bir doktor araştırma görevlisi (Dr. Arş. Gör. Habip Uluçay) ve yüksek lisansına devam eden bir araştırma görevlisi (Arş. Gör. İrem Özok) görev yapmaktadır. Öğretim elemanlarımız Mimarlık Bölümü ve Peyzaj Mimarlığı Yüksek Lisans programında derslere ve stüdyolara destek vermekte, yüksek lisans tezleri yürütmektedir.

Van'da neden bir şehir planlama bölümüne ihtiyaç var?: Anadolu'nun en büyük kapalı havzasında, Van Gölü kıyısında yer alan Van kentinin tarihi izleri, arkeolojik bulgulara göre, yazı öncesi dönemde MÖ 3000-5000 yıllarına tarihlenmekte; kentsel dokusu ise Urartu'ya dayanmaktadır. MÖ 900'lerde Urartu Başkenti olduğu dönemden bu yana, sahip olduğu coğrafi ve kültürel değerlerle bölgedeki önemli yerleşimlerden biri olarak gelişmiştir. Yakın çevresindeki (Van Gölü, Süphan Dağı, Erek Dağı, Muradiye Şelalesi, Şamran Kanalı gibi) doğal ve (Van Kalesi, Hoşap Kalesi, Akdamar Adası, Ahlat Tarihi Selçuklu Mezarları gibi) kültürel değerleri günümüze değin taşımış olan kent, aynı zamanda geleneksel Van Kahvaltısı, bu bölgeye has Van Kedisi ve İnci Kefali ve 19. yüzyılın sonlarına değin geleneksel konut dokusunu çevreleyen geleneksel Van bahçeleri de kentin tarihi dokusu ve kültürü için önemli öğeler olup turistik bir potansiyel de taşımaktadır. Bu değerlere ek olarak, bölgedeki diğer kentlere nazaran ılıman iklim koşulları, görece güvenli olması ve canlı sosyal etkinlikler, Türkiye'nin doğusundaki diğer şehir merkezlerine göre Van'da sosyal-kültürel sürdürülebilirlik potansiyeli taşıyan canlı bir kent yaşamını olanaklı kılmaktadır. Ancak, (1915'te Ermeni'ler kentten ayrılırken kalenin altındaki eski kentin yakılıp yıkılmasından, 2011 yılındaki depreme kadar) kentin yaşadığı bazı kırılma noktaları, yaşanan zorunlu göç ve günümüzde uygulanmakta olan yanlış mekânsal politikalar hem sürdürülebilirlik potansiyelini hem de kentsel sahiplenme olanaklarını gölgelemektedir.

Van'ın bölgedeki kentsel konumu ve mekânsal-toplumsal potansiyelleri göz önünde bulundurulduğunda, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde Şehir ve Bölge Planlama bölümünün öğrenci alımına başlamasıyla bölümümüzde ve fakültemizde yoğunlaşacak merak ve enerji ile Van'da ve bölgede yaşanabilir kentsel mekanların yaratılması, Van'a ve bölgeye özgü kentsel gelişme dinamiklerinin araştırılması ve şehir planlama standartlarının yükseltilmesi hedeflenmektedir. Bölümümüz bu doğrultuda, kentsel ve bölgesel alanları, metropollerini, il ve ilçe merkezlerini kültürel, sosyal ve ekonomik ilişkiler içinde parça-bütün ilişkisini gözeterek kavramsallaştıracak, kentsel olgu ve sorunlara yönelik ilişkileri ortaya koyabilecek, çevre-kalkınma ikileminde acil çözüm isteyen sorunlar yumağına yaratıcı çözümler üretebilecek, kamu yararını gözetken, teknolojileri etkin ve verimli kullanabilecek planlılar yetiştirmeyi ve bölgenin hizmetine sunmayı hedeflemektedir. Bölümümüz strateji planında ve fakültemizin içinde olduğu kalite süreçlerinde bu hedefler, göstergeleri ve stratejileri ile birlikte tanımlanıyor. Ancak yeni açılan ya da açılmakta olan planlama bölümlerinin pek çoğunda gözlenen sorunlarla ve eksikliklerle baş etmemiz gerektiği de bir gerçek.

Bölümümüzün güçlü ve zayıf yönleri – Yetersizlikler & Eksikler:
Bölümümüzün güçlü ve zayıf yönlerine baktığımızda:

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü	GÜÇLÜ YÖN	ZAYIF YÖN
Genç ve dinamik bir akademik kadro	√	
Bölümde görev alacak akademik personelin uzmanlıklarının bu program doğrultusunda tanımlanmış olması, dengeli dağılması	√	
Fakülte içinde diğer bölümlerle ortak iş yapma tecrübesinin olması	√	
Akademik Değerlendirme Ve Kalite Geliştirme Sürecinin başlatılmış olması	√	
Mekânsal yetersizlikler		√
TUPOB ölçütlerine göre yetersiz akademik personel ve idari personel sayısının az olması		√
Yüksek lisans programının bulunmaması ve kendi araştırma görevlilerimizi bu nedenle bölümümüzde yetiştirememek ve tutamamak		√
Uluslararası yayın, uygulama ve proje sayısının yetersiz olması		√
Mali kaynakların yetersiz olması		√
Araştırma ve geliştirme çalışmaları için gerekli olan kaynak ve olanakların yetersiz olması		√

Bu sorunlardan akademik personel yetersizliğinden sonra gelen en temel problem, fakültemizin fiziki altyapı yetersizliğidir. Bulduğumuz fakülte binasını Eczacılık Fakültesi ile paylaşmanın ötesinde, ayrıca derslik ve stüdyo yetersizliği de büyük bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Bölümümüzün, mimarlık ve peyzaj mimarlığı bölümlerinin de derslerinin yürütüldüğü, 5 derslik, 1 adet amfi, 1 adet bilgisayar ve CBS laboratuvarı, 1 adet planlama atölyesi, 1 adet proje değerlendirme ofisi, 1 adet Etüt ve Tasarım Atölyesi, 1 Adet Maket Atölyesi ve 8 adet stüdyodan faydalanması planlanmaktadır, bunların detaylı niteliklerini sunumda aktaracağım. Ancak bu durum öğrencilerin her yıl kendilerine ait bir stüdyolarının olmasına izin vermemekte ve bu şekilde mekânsal aidiyet geliştirmelerini engelleyerek çalışma motivasyonlarını da olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle yeni bir fakülte binası tasarı aşamasında tartışılmaktadır. Ancak bu tasarıda da Mimarlık ve Tasarım Fakültesi binası, Güzel Sanatlar ve Konservatuar binaları ile birlikte düşünülmektedir ki bu da plansız gelişmiş olan kampüste çözülmesi zor olacak yeni sorunlara davetiye çıkaracak gibi görünmektedir. Bu konudaki tartışma ve çalışmalar devam ediyor.

Programdan mezun olmak için gerekli koşullar ve AKTS bilgileri / ders yükleri: Programımızdan mezun olabilmek için, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 5.maddesinde zorunlu olduğu belirtilen Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili ve Yabancı Dil dersleri ile birlikte toplamda

öğrencilerin 240 AKTS'lik dersleri tamamlamaları gerekmekte; bu durumda her dönem 30 AKTS'yi tamamlamaları beklenmektedir. Tasarlanan program ve yıllara göre açılacak dersler:

BİRİNCİ YIL	
I. Yarıyıl	II. Yarıyıl
Şehircilik Projesi I	Şehircilik Projesi II
Şehir Planlamaya Giriş	Harita ve Ölçme Bilgisi
Kent ve Uygarlık Tarihi I	Kent ve Uygarlık Tarihi II
Mimarlık Bilgisi	Bilgisayar Tekniklerine Giriş I
Temel Matematik I	Temel Matematik II
Türk Dili I	Türk Dili II
İngilizce I	İngilizce II
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II

İKİNCİ YIL	
III. Yarıyıl	IV. Yarıyıl
Şehircilik Projesi III	Şehircilik Projesi IV
Sosyolojiye Giriş	Kent Sosyolojisi
Ekonomiye Giriş	Kent Ekonomisi
İstatistik	Planlamada Sayısal Yöntemler
Bölüm Teknik Seçmeli	Bölüm Teknik Seçmeli
Bölüm Teknik Seçmeli	Bölüm Teknik Seçmeli
Fakülte Ortak Seçmeli	Fakülte Ortak Seçmeli
Üniversite Ortak Seçmeli	Üniversite Ortak Seçmeli

ÜÇÜNCÜ YIL	
V. Yarıyıl	VI. Yarıyıl
Şehircilik Projesi V	Şehircilik Projesi VI
Kent Coğrafyası	Konut Sorunları ve Politikaları
Nüfus ve Demografi	İmar Hukuku
Kentsel Altyapı ve Ulaşım Planlaması	Planlama Kuramı ve Uygulaması
Bölüm Teknik Seçmeli	Bölüm Teknik Seçmeli
Bölüm Teknik Seçmeli	Bölüm Teknik Seçmeli
Bölüm Teknik Seçmeli	Bölüm Teknik Seçmeli
STAJ: Kamu / Özel Planlama Firması (30 gün)	

DÖRDÜNCÜ YIL	
VII. Yarıyıl	VIII. Yarıyıl
Şehircilik Projesi VII	Şehircilik Projesi VIII
Bölge Planlama	Kentsel Koruma
Kent Siyaseti ve Yönetimi	Herkes İçin Tasarım
İş Güvenliği I	İş Güvenliği II
Bölüm Teknik Seçmeli	Bölüm Teknik Seçmeli
Bölüm Teknik Seçmeli	Bölüm Teknik Seçmeli
Bölüm Teknik Seçmeli	Bölüm Teknik Seçmeli
STAJ: Kamu / Özel Planlama Firması	

(30 gün)	
----------	--

BÖLÜM TEKNİK SEÇMELİ DERLER	
Coğrafi Bilgi Sistemleri I	Konut Piyasası ve Mekânsal Değişime Etkileri
Görsel ve Sözlü Proje Sunum Teknikleri	Dış Mekan-Heterotopya
Beden – Mekan – Şehir	Kentsel Politika Planlaması
Coğrafi Bilgi Sistemleri II	Geleneksel Doku Analizi ve Müdahale Biçimleri
Kent, İnsan ve Çevre	Türkiye’de Şehir Planlama Tarihi
Kent ve Çocuk	Metropolitan Kentler ve Kültür Endüstrileri
Küreselleşme ve Mekânsal Dönüşüm	
Söylem Analizi	
Psikocoğrafya: Kentsel Algı ve Deneyimin Haritalanması	Fakülte Ortak Sosyal Seçmeli Ders Havuzu
Anadolu’da Kentsel Mekânın Değişimi	Kentlilik Bilinci
Havza Planlaması	Mekân Etiği
Afet ve Risk Yönetimi	İnsan ve Çevre İlişkisi
Ekolojik Planlama	Sosyal Sorumluluk Projesi
Turizm Planlaması ve Politikası	
Kamusal Mekânı Yeniden Düşünmek (Okuma/Yazma)	
İklim Dengeli Kent Planlama	
Kentsel Büyüme ve Arsa Politikaları	
Mekânsal Veri Analiz Teknikleri	
Kırsal Alan Planlaması	
Kırsal Mirasın Korunması	
Uzaktan Algılama	
Planlamada Yeşil Alan	

Mevcuttaki en temel problem, bölüm açılıp dört yıl boyunca eğitim verdikten sonra, öğretim elemanlarının ders yüklerinin mevcut iş yüküyle birlikte 40 saati aşacak olması ve özellikle altyapı ile ulaşım planlaması alanındaki akademik personel eksikliğidir. Ayrıca ders programında da Bologna sürecinin dayattığı bazı kriterler ve AKTS değerleri, ders sayısının istenenden fazla olmasına ve bazı derslerinin planlanandan farklı (geç ya da erken) açılmasını gerektirmiştir. Bu da verilecek planlama eğitimi anlamında bir sorun teşkil edecek gibi görünüyor.

YENİ KURULAN PLANLAMA OKULLARINDA BEŞERİ VE MEKÂNSAL ALTYAPI OLANAKLARI VE EĞİTİM FAALİYETLERİ, UŞAK ÜNİVERSİTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Seval CÖMERTLER

2000'li yıllarda, küreselleşmenin etkisiyle, dünyadaki yükseköğretimin değişimine koşut, eğitimin kitleleştirilmesi politikası çerçevesinde ve sosyolojik, ekonomik, siyasi ve ideolojik nedenlerle hemen hemen bütün meslek alanlarında okul sayıları dramatik bir şekilde artmıştır. Bu süreçte, diğer meslek alanlarında yaşanan agresif büyümeye benzer biçimde, planlama meslek alanında da Şehir ve Bölge Planlama (ŞBP) bölümlerinin sayısında hızlı ve kontrolsüz bir artış yaşanmıştır. Ne var ki, yeni kurulan ŞBP bölümlerinde, beşeri ve mekânsal altyapı bağlamında çeşitli sorunlar ve yetersizlikler yaşanmıştır, yaşanmaktadır.

Eğitimde kalite ve norm tartışmaları bağlamında, Türkiye Planlama Okulları Birliği (TUPOB) ŞBP lisans eğitimi için gerekli öğretim kadrosu ve fiziki altyapıya ilişkin asgari ölçütlerin eksik olduğu tespitinden hareketle, 2011 yılında çok önemli bir rapor hazırlamıştır. "Lisans Düzeyinde Açılacak Şehir ve Bölge Planlama Bölümleri İçin Gerekli Asgari Ölçütler" isimli bu rapor ile lisans seviyesinde eğitim verebilmek için gerekli asgari ölçütleri belirlemek; bu ölçütlere dayanarak mevcut planlama bölümlerinin durumunu değerlendiren tespitler yapmak; yeni veya mevcut ŞBP bölümlerinin nasıl geliştirilmesi gerektiğine dair yol göstermek amaçlanmıştır.

Bir ortak akıl çalışması olan bu raporda, öncelikle dünyada ve ülkemizdeki ŞBP lisans eğitiminin diğer birçok meslek alanından farklılaşan özellikleri olduğuna ve dolayısıyla öğretim kadrosu, fiziki altyapı ve donanım açısından farklılaşan gereksinimleri bulunduğuna dikkat çekilmiştir. Ardından, beşeri ve mekânsal altyapıya ilişkin asgari ve azami ölçütler açıklanmıştır. Rapora göre, bir ŞBP bölümünde öğrenci kontenjanı azami 25-40 olmalı ve lisans eğitime başlanabilmesi için gerekli öğretim üyesi sayısı asgari 12 olmalıdır. TUPOB mekânsal altyapı ve donanıma ilişkin ölçütleri iki grupta toplamıştır. Birinci grup ölçütler öğrencilerin eğitimi ve ortak alanları için gerekli fiziki altyapı ve donanım ölçütleridir. Bu grupta en önemli unsur stüdyolardır. Stüdyo mekânından ayrı olarak, her biri multi medya sunum teçhizatlı olan büyük ve küçük derslikler bulunmalıdır. Ayrıca, eğitim öğrenci başına bir bilgisayarın düştüğü bilgisayar laboratuvarları ile desteklenmelidir. Maket atölyesi, bölüm arşiv odası, konferans salonu, sosyo-kültürel faaliyetlere yönelik topluluk odası eğitim faaliyetleri için gerekli diğer mekânlardır. İkinci gruptaki mekânsal altyapı ölçütleri, bir

ŞBP bölümünde öğretim elemanları ve idari personel için gerekli fiziki altyapı ve donanımına ilişkindir. Bu kapsamda bölüm toplantı odası, öğretim elemanı sayısı kadar ofis, idari personel odaları, seminer odaları, baskı odası, kültürel-sportif faaliyetler için çok amaçlı salon ve kütüphane bulunmalıdır.

TUPOB raporunda, beşeri ve mekânsal altyapıya ilişkin asgari ve azami ölçütler açıklandıktan sonra, planlama okullarının mevcut durumu bu ölçütlere göre değerlendirilmiştir. TUPOB'un değerlendirmelerine göre, özellikle 1990 sonrasında kurulan ŞBP bölümleri, nitelikli bir planlama eğitimi verebilmeleri için gereken asgari kadroya ulaşamamışlardır. Ayrıca, birçok bölümde yaşanan kontenjan artışı nedeniyle, öğretim üyesi başına düşen ortalama öğrenci sayısı çok yüksektir. Dolayısıyla, akademik ve idari kadro yetersizliği ŞBP bölümlerinin en önemli sorunlarından biridir. Fiziki altyapı ve donanım bağlamında; ŞBP bölümlerinin stüdyo, derslik, destek alanları ve donanım konusunda önemli eksiklikleri vardır. İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ŞBP bölümü hariç bütün planlama okulları kalabalık / yetersiz stüdyo alanlarında ders vermektedir. Sonuç olarak, lisans eğitimi veren ŞBP bölümlerinin öğretim kadrosu, fiziki altyapısı ve donanımları nitelikli ve etkin bir planlama eğitimi için yetersizdir. TUPOB'un hazırlamış olduğu bu rapordan sonra, birçok yeni ŞBP bölümü kurulmuş olup bir kısmı lisans eğitimine başlamış, diğer bir kısmı ise eğitime başlama hazırlığı içindedir. Ancak, TUPOB'un 2011'de dikkat çektiği sorunlar pek çok ŞBP bölümünde hala aşılammıştır. Güncel ve ayrıntılı bazı araştırmalar, TUPOB ölçütlerinin yeni kurulan planlama okullarının geliştirilmesinde belirleyici olmadığını işaret etmektedir.

Uşak Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2000'li yıllarda kurulan bu planlama okullarından biridir. Bölüm, Bakanlar Kurulunun 08.04.2013 tarihli kararı ile kurulmuş, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında ilk lisans öğrencilerini almaya başlamıştır. Bu çalışmanın amacı, Uşak Üniversitesi ŞBP Bölümü'nün beşeri ve mekânsal altyapı olanaklarına ilişkin tespitlerde bulunmak, bu olanakların TUPOB ölçütlerini ne düzeyde karşıladığını değerlendirmek, mevcut beşeri-mekânsal altyapı olanaklarıyla sürdürülen eğitim-öğretim faaliyetlerini açıklamaktır. Bu amaç doğrultusunda, bulgular 3 başlık altında sunulmuştur. İlk başlık altında Uşak Üniversitesi ŞBP Bölümü ve bağlı bulunduğu Mimarlık ve Tasarım Fakültesi'nin tarihçesi anlatılmış, ardından, mevcut beşeri ve mekânsal altyapı ve donanım olanakları açıklanmıştır. Üçüncü başlıkta eğitim-öğretim faaliyetleri ortaya konulmuş ve stüdyo çalışmalarından örnekler verilmiştir. Çalışmanın son kısmında, Uşak Üniversitesi ŞBP Bölümü'nün beşeri ve mekânsal altyapı olanakları TUPOB raporunda belirtilen asgari ve azami ölçütler ekseninde değerlendirilmiş, mevcut eksikliklerin ve sorunların çözümü için öneriler geliştirilmiştir.

YENİ KURULAN ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMLERİ VE TÜRKİYE'DE YÜKSEK ÖĞRETİM POLİTİKASI

Dr. Öğr. Üyesi Doğan Dursun, Dr. Öğr. Üyesi Defne DURSUN

Planlama, oyun teorisi, karar verme ve seçme süreçlerine dayanan ve geleceğe yön verme sanatı olan bir meslek alanı olarak ülkemiz gündemine Cumhuriyet sonrası yabancı planlılar vasıtasıyla girmiştir. Planlama disiplininin önemi 1950'lerden sonra açılan planlama bölümleri ve ülkemiz kentlerinde yaşanan gelişmelerle birlikte artmıştır. Önceleri hızlı ve düzensiz kentleşme süreçlerini yaşadığımız ülkemizde şimdilerde ise neo-liberal kentleşme dediğimiz büyük ölçekli kentsel projelere ve kentsel dönüşümlere dayalı süreçleri deneyimliyoruz. Kentlerimize çağdaş bir biçim kazandırmak her dönemin konusu olmakla birlikte önemi gün geçtikçe artan bir söylem haline gelmiştir. Bu süreçte kent planlılarının eğitilmesi konusu da önemini hep korumuştur. Planlıların eğitimi için kurulan yükseköğretim kurumlarının sayısı yirminci yüzyılın sonlarına doğru sürekli artmış, eğitim programları da hem dünyada hem de ülkemizde yaşanan ekonomik, toplumsal ve siyasal gelişmelere paralel olarak değişim ve dönüşüm geçirmiştir. Planlama tipleri olarak kapsamlı, yapısal, savunucu, katılımcı ve stratejik planlama tiplerinin ortaya çıktığı ve denendiği bu değişim dönüşüm sürecinde, tartışılan kavramlar olarak kimi zaman nicel modeller, arazi düzenlemeleri, imar hakları ve sermayenin mekân üzerindeki etkileri öne çıkarken, kimi zamanda risk yönetimi, nazım planlar, hakçalık, ağlar dünyası, dirençlilik ve demokrasi kavramları gündemi oluşturmuştur.

Planlamanın içeriği ve eğitimi alanında yaşanan tüm değişim süreçlerine rağmen, ülkemizde uygulanan yükseköğretim ve yeni bölümlerin açılması politikası, planlama meslek eğitiminde yaşanan değişimler bir yana, mevcutta gözetilmesi gereken hususları dahi dikkate almamaktadır.

Planlama lisans eğitimi, diğer bölümlerden farklılaşan özellikleri olan ve buna göre değerlendirilmesi gereken bir alandır. Planlama meslek eğitiminin temelinde proje ve uygulama ağırlıklı olan stüdyo dersleri yer almaktadır. Dört yıllık eğitim boyunca her dönem var olan stüdyo dersleri, en çok ders ve kredi saati olan ve bölüm programlarında büyük bir ağırlık teşkil eden derslerdir. Bu derslerin işleyişi de diğer meslek disiplinlerinin temel derslerinden farklılık göstermektedir. Derslere giren öğretim üyeleri her bir öğrenciyle ya da oluşturulan öğrenci gruplarıyla yüz yüze görüşerek projelerine eleştiri yapmakta ve projelerin geliştirilmesi için yol göstermektedir. Bu işleyiş, her bir öğretim elemanının bir günde ilgilenebileceği öğrenci sayısına dair net bir bilgi

oluşturmaktadır. Öğretim üyesi sayısı ile paralel olarak sınırlı öğrenciyle ilgilenilebileceği anlaşılan planlama bölümlerinde öğrenci kontenjanları belirlenirken bir üst limit konması gerektiği açıktır. Diğer taraftan stüdyo mekânlarının da normal teorik dersler için kullanılan dersliklerden farklı olması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Her bir öğrenci için çizim ve maket yapabilecekleri geniş ebatlı masaları içeren büyük atölyelerin bulunması gerekmektedir. Bu atölyelerin fiziksel kalitesi iyi durumda olmalıdır çünkü stüdyo eğitimleri sadece ders saatleri ile sınırlı olmayan, akşam, gece ve hafta sonu çalışmayı gerektiren bir yapıya sahiptir. Grup çalışmalarının çokça yapıldığı stüdyo derslerinde öğrencilerin rahatlıkla bir araya gelebilmeleri içinde bu tür atölyelere ihtiyaç bulunmaktadır. Planlama eğitimiyle ilgili bahsedilmesi gereken bir diğer husus, kentlerin çalışma alanı olması ve bu alanların gözlem ve deneyim yoluyla incelenmesi gerekliliğidir. Dolayısıyla planlama bölümlerinin kurulduğu kentler de büyük önem taşımaktadır. Bir laboratuvar işlevi görecektir olan bu yerleşimlerin, mekânsal, kültürel, ekonomik ve demografik göstergeler açısından belirli bir seviyenin üzerinde olması gerekmektedir. Bu sayede planlama bölümleri, uygun bir uygulama sahası ile sürekli beslenebilmiş olacaktır.

Planlama bölümünün eğitim sistemine dair gereklilikler bu şekilde ortaya konulmaktayken, yükseköğretim kurumunun yeni açılacak bölümler için aradığı asgari kriterlere baktığımızda durum farklı bir boyut kazanmaktadır. Üç öğretim üyesinin bir araya getirilebildiği her üniversitede bu bölümlerin açılma şansı bulunmaktadır. Enteresan bir şekilde bu üç öğretim üyesinin o meslek disiplininden olması da şart değildir. Farklı bölümlerden mezun olan üç öğretim üyesiyle şehir ve Bölge Planlama Bölümleri açılabilen ve eğitim verebilmektedir. Bölüm açılması süreçlerinde ilgili üniversitenin rektörlüğü ile yüksek öğretim kurumunun ikili ilişkileri de önemli bir kriter olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, siyasi iktidarın sayısal artışlara endekli büyüme politikası da yeni bölümlerle ilgili gelişmeleri belirlemektedir.

Planlama bölümlerinin eğitim sistemleri ile YÖK politikaları arasındaki uyumsuzluk, mesleki eğitim ile piyasa arasında var olan idealist plancıdan kaybolmuş plancıya uzanan kopuklukla birleştiğinde ortaya olumsuz bir tablo çıkmaktadır. Zaten piyasanın siyasi ve ekonomik işleyişi, plancıları aldığı eğitimle örtüşmeyen yollara itmekte ve edilgen hale getirmektedir. Plancılar, ekonomik, siyasi ve toplumsal yapı içerisinden çıkan talepler karşısında kaybolan, fayda sağlayan ya da mücadele eden tipler olarak farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır.

Planlama eğitimi, yeni bölüm açılma süreçleri ve mesleğin icra edildiği profesyonel hayat arasında var olan sorunlar birçok çalışmaya ve mesleki toplantıya konu olmuştur. Tüm problem tanımlarına rağmen ne eğitim sisteminde ne planlama pratiklerinde ne de iş yaşamında

arzulanan bir gelişme yaşanmadığı açıktır. Planlama eğitiminin önemi, kentlerimizin bugünkü durumları göz önüne alındığında daha da net bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde 51 üniversitede Şehir ve Bölge Planlama bölümü bulunmaktadır. Bunlardan 25 tanesinde hâlihazırda öğrenci alımı ve eğitim faaliyeti sürmektedir. Lisans düzeyinde eğitim veren bölümler içerisinde özellikle yeni açılan bölümlerin TUPOB' un belirttiği sağlanması gereken asgari şartların çok altında olduğu görülmektedir. İstanbul, Ankara ve İzmir'de bulunan bölümlerden yedisi dışında akademik kadro yetersizliği çok ciddi bir problem olarak görülmektedir. Eski ve yeni tüm bölümlerde mekânsal yetersizlikler bulunmaktadır. Öğrenci kontenjanları ısrarlı bir şekilde YÖK tarafından artırılmaktadır. Öğrenci kontenjanları ortalaması 62'dir. Bu kontenjanlara yatay geçişler ve ek kontenjanlar eklendiğinde her bölüme 75-80 öğrenci alındığı anlaşılmaktadır. İlave olarak yeni bölüm açılması düşünülen kentlerin sosyal ve ekonomik göstergeler açısından geri kalmış kentlerimiz olduğu görülmektedir. Bölümlere 2017 yılı giriş tabanı ve tavan puanları incelendiğinde devlet üniversiteleri içerisinde yedi bölümün bulunduğu üniversite dışında (ODTÜ, İTÜ, YTÜ, MSGSÜ, İYTE, GAZİ, DEÜ) kalan bölümlerin 230-330 puan aralığında öğrenci alabildiği görülmüştür. İstanbul, Ankara ve İzmir dışında çok düşük puanla öğrenci alan ve matematik kabiliyeti düşük olan bir öğrenci profili ortaya çıkmıştır. Bu durum şehir planlama mesleğinin geleceği açısından kaygı vericidir. Bulgular, TUPOB'un akademik kadro, mekânsal gereksinimler ve kentsel gereksinimler üzerinden tanımladığı ve çok doğru kurguladığı asgari ölçütlerin yerinde olduğunu ancak karar verici organ olan Yüksek Öğretim Kurumunun uygulamalarında hiçbir şekilde dikkate alınmadığını göstermiştir. Belirlenen asgari ölçütlerin bir çıkış noktası oluşturabildiği ancak üniversiteler açısından sorumluluğu olanları bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Ulusal eğitim politikasındaki anlayışın ve birtakım iktidar ilişkilerinin süreci kontrol ettiği görülmektedir. Bu durum, Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinde verilen eğitimin kalitesinin uluslararası seviyenin altına düşme tehlikesini çok ciddi bir şekilde hissettirmektedir. Önümüzdeki yıllarda üç öğretim üyesi bölümler, plancısı olmayan planlama bölümleri ve maksimum mezun sayılarıyla karşılaşacağımız çok açıktır. Bu süreç sonunda mezun olan plancılar, eğitim sistemi ile piyasa koşulları arasında var olan kopukluklarla karşılaştığında, mesleğini birtakım ekonomik kaygılarla araçsallaştırma eğilimine giren faydacı insanlar haline gelebilmektedirler. Maddi ve akademik kaynakların savurganca harcanarak ortaya konduğu, her yerde üniversite ve neredeyse her yerde aynı bölümler mantığı acilen son bulmalıdır. Aksi takdirde gelecekte ortaya çıkacak daha kötü uygulamalar kaçınılmaz olacaktır.

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK FAKÜLTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ

Dr. Öğr. Üyesi Binali TERCAN
Araş. Gör. Dr. Seda Senem ALPAYKUT BAYRAK

Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde, 1996 yılında Mühendislik-Mimarlık Fakültesi bünyesinde kurulmuştur. 04 Haziran 2018'de Mimarlık ve Şehir ve Bölge Planlama bölümleri Mühendislik-Mimarlık Fakültesinden ayrıılıp, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü de bunlara eklenerek Mimarlık Fakültesi oluşturulmuştur. Bu bölümlerden halihazırda öğrencisi olan tek bölüm Mimarlık Bölümü'dür. Şehir ve Bölge Planlama ve Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri lisans programlarına henüz öğrenci alınmamaktadır. Ancak Mimarlık Fakültesi'nin Mühendislik Mimarlık Fakültesinden ayrılmış olması Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün akademik kadro ve öğrenci alımı sürecini hızlandıracaktır.

Mevcutta bölümümüzde 3 öğretim elemanı bulunmaktadır. Bölümümüz bünyesinde bir doktor öğretim üyesi (Dr. Öğr. Üyesi Binali TERCAN), bir doktor araştırma görevlisi (Dr. Arş. Gör. Seda Senem ALPAYKUT BAYRAK) ve doktora eğitimine devam eden bir araştırma görevlisi (Arş. Gör. Ebru KURT) görev yapmaktadır. Öğretim elemanlarımız Mimarlık Bölümü, Çevre Mühendisliği Bölümü ve Siyaset Bilimi-Kamu Yönetimi Bölümlerinde şehircilik, çevre, yerel yönetimler ile ilgili derslere ve proje stüdyolarına destek vermektedirler.

Şehir ve Bölge Planlama Bölümü	
Şehircilik Anabilim Dalı	<ul style="list-style-type: none"> • Dr. Öğr. Üyesi Binali TERCAN • Arş. Gör. Dr. Seda Senem ALPAYKUT BAYRAK
Bölge Planlama Anabilim Dalı	<ul style="list-style-type: none"> • Arş. Gör. Ebru KURT (ÖYP)

2012 yılından beri mezun veren Mimarlık Bölümü'nde 15 öğretim elemanı görev almaktadır. Mimarlık Bölümü'nün 6 adet Araştırma Görevlisi ÖYP bünyesindedir. Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nde ise henüz öğretim elemanı kadrosu bulunmamaktadır.

Mimarlık, Şehir ve Bölge Planlama ve Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümlerinin, Üniversitemizin Mühendislik-Mimarlık Fakültesi bünyesindeki Mimarlık Fakültesi bünyesine aktarılmasının temel gerekçelerinden en önemli; Mühendislik bilimlerinden içerik ve yönetim bakımından farklı

olan Mimarlık ve planlama disiplinlerinin, yapıları ve fiziksel çevreyi uygun ölçülerde tasarlama, inşa etme sanatı, toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda gelecek öngörülerini dahilinde kentsel ve kırsal yaşamı planlama ve düzenleme bilimleri olmasıdır.

Üniversitemizin bünyesinde oldukça yeni kurulmuş olan Mimarlık Fakültesi'nin güçlü yönlerinden ilki, Bolu kentinin konumuna dayanmaktadır. İki büyük metropol arasında bulunan Bolu, mimarlık, planlama ve tasarım eğitimlerinin niteliğini güçlendirmede Ankara ve İstanbul'un olanaklarından yararlanabilmektedir. Her iki kente de yakın ve kolay ulaşılabilir mesafede oluşu, üniversitelerin ve ilgili çeşitli kurumların bünyesinde yapılan konferans, sempozyum, sergi, toplantı gibi mimarlık, planlama ve tasarım eğitimlerini zenginleştiren ve kalitesini artıran olanaklara kolayca erişebilmeyi ve kütüphanelerinden yararlanmayı sağlamaktadır. Ayrıca, yetişmiş öğretim elemanları ya da bu mesleğe hazırlananlar için Bolu'nun büyük merkezlere yakınlığı da tercih nedeni olacaktır. Diğer yandan çevre kentlerdeki üniversitelerin ilgili birimleri de Fakültemiz için destek kaynağı olabilecektir.

Öte yandan, planlama eğitimi için Bolu'nun, içinde bulunduğu Kocaeli, Sakarya, Düzce ve Yalova illerini kapsayan TR42 Düzey 2 Bölgesinin sanayi kuşağının bir bileşeni olması, çevre ilçelerinin kırsal nitelikleri ve barındırdıkları kültürel miras ve güçlü turizm potansiyeli önemli fırsatlar sunacaktır.

Bölümümüzün güçlü ve zayıf yönlerine baktığımızda:

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü	GÜÇLÜ YÖN	ZAYIF YÖN
Genç ve dinamik bir akademik kadro	√	
Fakülte içinde diğer bölümlerle ortak çalışma ve iş yapma tecrübesinin olması	√	
Mekânsal imkanlar	√	
Yüksek lisans programının bulunmaması ve kendi araştırma görevlilerimizi bu nedenle bölümümüzde yetiştirememek ve onlara kadro imkanları sunamamak		√
Kentin ulaşım imkanları ve metropollere yakınlığı	√	

BAİB Üniversitesi yerleşkesi içinde Mimarlık Fakültesi'nin konumu

Mimarlık Fakültesi'nin mevcut binasına ait fiziksel yapısını değerlendirecek olursak; Mimarlık Fakültesi Ana Binası, birbiri ile bağlantılı 3 bloktan oluşmaktadır. Toplam 8414 m²lik alana sahip olan yapı 2272 m² oturma alanı üzerine kurulmuştur. A Blok 1929 m², B Blok 4312 m² (B Blok içinde bulunan Kafeterya 135 m²) ve C Blok 2173 m²'dir. A blok bütünü ile yönetim işlevi için kullanılmaktadır. 42 adet Akademik Personel Çalışma Odası ve 23 adet İdari Personel Çalışma Odası bulunmaktadır. B ve C Bloklar ise eğitim ve sosyal alanları içermektedir. Eğitim Alanları

Eğitim alanı	Adet	Kapasite	Eğitim alanı	Adet	Kapasite
Konferans Salonu	1	100 kişilik	Boya Atölyesi	1	
Derslik	13	3 adet 30 kişi 3 adet 70 kişi	Baskı Atölyesi	1	
Proje Stüdyosu	9	30	Kütüphane	1	
Bilgisayar Stüdyosu	1	30	Serbest Çalışma Stüdyosu	1	10 kişi
Maket Atölyesi	1				

Şu anda sadece Mimarlık Bölümü tarafından halihazırda kullanılan eğitim ve çalışma mekanlarının dışında mevcut olan diğer mekanlar, Mimarlık Fakültesi'nin kurulmasıyla, idari birimler amacıyla kullanılmaya devam etmektedir. Yönetim ve eğitim alanlarına ek

olarak, 1 adet Öğrenci Kafeteryası, 1 adet 100 kişilik Konferans Salonu ve 2 adet Toplantı Salonu mevcuttur. Bunun yanı sıra, 2 adet Arşiv-depo alanı mevcuttur.

Fakültenin teknik donanım bakımından; 11 adet Bilgisayar, 5 adet Ses, Görüntü ve Sunum Cihazı, 1 adet Fotokopi Makinası, 1 adet Plotter, 1 adet CNC Cihazı ve 11 adet Haberleşme Cihazı mevcuttur.

Üniversitemizin Gölköy Yerleşkesinde bulunan ana kütüphanede Mimarlık Fakültesi bünyesindeki çalışma alanları ile ilgili çok sayıda yayın mevcuttur. Ayrıca Fakülte binası bünyesinde süreli yayınların ve kitapların bulunduğu 1 adet Mimarlık Bölümü Kütüphanesi bulunmaktadır.

BAİBÜ Mimarlık Fakültesi Bölümler ve Anabilim Dalları aşağıda tablo halinde sunulmaktadır.

MİMARLIK BÖLÜMÜ <ul style="list-style-type: none">
• Bina Bilgisi Anabilim Dalı
• Mimarlık Tarihi Anabilim Dalı
• Restorasyon Anabilim Dalı
• Yapı Bilgisi Anabilim Dalı
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ <ul style="list-style-type: none">
• Şehircilik Anabilim Dalı
• Bölge Planlama Anabilim Dalı
ENDÜSTRİ ÜRÜNLERİ TAŞARIMI BÖLÜMÜ

Son olarak, Mimarlık Fakültesi'nin yeni kurulmuş olması, Mimarlık Bölümü lisans eğitiminin olması ve Bölümün mezun veriyor olması, Fakültenin mevcut fiziksel altyapısı, Bölümümüzün öncelikle yüksek lisans daha sonra da lisans eğitimine başlaması açısından önemlidir.

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ

Araş. Gör. Aslı HAVLUCU, Araş. Gör. Kezban BECERİKLİ

Bozok Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi'ne bağlı bulunan Şehir ve Bölge Planlama Bölümü ilk olarak 2003-2004 eğitim-öğretim yılında öğrenci almaya başlamıştır. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü alanında eğitim görmek isteyen öğrenciler kendilerini, matematik, coğrafya, resim ve sosyal bilimler (sosyoloji, tarih, sanat tarihi, insan bilimleri ve kültür) alanlarında iyi yetiştirmelidir.

Bölümümüz 235,91499 sayısal taban puanı (2017 yılı) ile öğrenci almaktadır. Bölümümüz başarı sırası ve taban puanı, sınava giren sayısal adayları arasında her ne kadar iyi olsa da aynı bölümdeki üniversitelerin başarı sıralamalarının gerisinde kalmaktadır (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1: Üniversite Bazında Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2017 Taban Puanları ve Başarı Sıralamaları

Üniversite	Program Adı	Taban Puanı	Başarı Sırası
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama (İngilizce)	394,79788	48,921
İstanbul Teknik Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama (İngilizce)	388,14696	53,64
İstanbul Teknik Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	370,39237	67,1
Çankaya Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama (İngilizce)(Tam Burslu)	351,67069	83,03
Yıldız Teknik Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	345,77950	88,619
Ted Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama (İngilizce)(Tam Burslu)	335,32828	99,002
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	334,78020	99,579
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	Şehir ve Bölge Planlama (İngilizce)	324,31319	110,943
Gazi Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	312,82610	124,296
Dokuz Eylül Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	300,58869	140,17
Gebze Teknik Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	277,35936	175,12
Bursa Teknik Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	274,86669	179,298
Akdeniz Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	263,50144	200,094
Karadeniz Teknik Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	262,70835	201,682
Pamukkale Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	259,90356	207,375
Selçuk Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	255,99884	215,483
Mersin Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama (İngilizce)	249,21625	230,261

Erciyes Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	245,54931	238,678
Süleyman Demirel Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	244,81631	240,347
Necmettin Erbakan Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	244,22802	241,783
Atatürk Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	241,06886	249,567
Amasya Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	240,95945	249,847
Kırklareli Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	237,17002	259,542
Uşak Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	236,41368	261,508
Bozok Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama	235,91499	262,782
Çankaya Üniversitesi	Şehir ve Bölge Planlama (İngilizce)(%50 Burslu)	228,41020	282,002

Bölüme gelen öğrenci sayısı son üç yılda artış göstermiştir (Bkz. Tablo 2). 2017 yılı itibariyle bölüme gelen öğrenci sayısı 62 olup, çeşitli alan geçişleriyle (dikey, yatay vb.) öğrenci sayısı 70'i bulabilmektedir.

Tablo 2: Yıllara Göre Gelen Öğrenci Sayısı

Yıl	Sayı
2015	41
2016	41
2017	62

Öğrenci artışına paralel olarak bölümde bulunan toplam öğrenci sayıları da yıllara göre artış göstermektedir (Bkz. Tablo 3). Toplam öğrenci sayısı dağılımı ise aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3: Yıllara Göre Toplam Öğrenci Sayıları

Yıl	Sayı
2015	185
2016	206
2017	231

Toplam öğrenci artışına bağlı olarak da her sene mezun sayısı artmaktadır. Mezunlar, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün disiplinler arası niteliğine dayalı olarak kamu ve özel sektörde farklı alanlarda istihdam olanaklarına sahiptir. Şehir Plancıları; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Kalkınma Bakanlığı bünyesinde merkez ve taşra teşkilatları birimlerinde, Valilik, Büyükşehir ve İl-İlçe Belediyeleri gibi yerel yönetimlerin ilgili birimlerinde, Üniversiteler ve Araştırma-Geliştirme Merkezlerinde, Şehir ve Bölge Planlama-Mimarlık ve Kentsel Tasarım şirketleri ile inşaat-yapı

sektöründeki yatırımcı firmalarda ve gayrimenkul değerlendirme-geliştirme sektöründeki finans ve inşaat firmalarında Şehir Plancısı olarak görev alabilmektedir.

Bölümümüzde 2018 yılı itibariyle 1 adet Dr. Öğretim Üyesi, 1 adet Öğretim Görevlisi, 1 adet Dr. Araştırma Görevlisi ve 3 adet Araştırma Görevlisi olmak üzere toplam 6 öğretim elemanı bulunmaktadır (Bkz. Tablo 4).

Tablo 4: Bozok Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü
Öğretim Elemanı/Üyesi Dağılımı

Öğretim Elemanı/Üyesi	Sayı
Dr. Öğretim Üyesi	1
Öğretim Görevlisi	1
Araştırma Görevlisi Dr.	1
Araştırma Görevlisi	3
Toplam	6

Bölümümüzün mevcut öğretim elemanının sayısına ek olarak Siyasi Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü (Ankara Ün.-Gazi Ün.) ile Mimarlık, İnşaat Mühendisliği ve Fen Fakültelerinin çeşitli bölümlerinde yer alan öğretim elemanlarından destek alınmaktadır.

Ayrıca özel sektör ve çeşitli kamu kurumlarından da A grubu karneye sahip Şehir Plancıları (5 kişi) bölümümüze katkıda bulunmaktadır. Ancak bölümde yer alan öğretim elemanı sayısı, bölümün ihtiyaçlarını karşılamakta yetersizdir. Özellikle, Stüdyo derslerinde uygulamalı eğitimin ve çeşitli uzmanlık alanları gerektiren teorik derslerde eğitimin daha kaliteli verilebilmesi için daha çok sayıda öğretim elemanına ihtiyaç vardır.

Bölümde 50 kişilik 4 adet stüdyo sınıfı, 5 adet teorik derslik ve 1 adet toplantı salonu bulunmakta olup her sene gelen öğrenci artışı nedeniyle (Bkz. Tablo 2) derslik sayıları yetersiz kalmaktadır (Bkz. Şekil 1,2,3,4,5)

Şekil 1: 3. Sınıf Stüdyo Derliđi

Şekil 2: 1. Sınıf Stüdyo Derliđi

Şekil 3: 2. Sınıf Stüdyo Derliđi

Şekil 4: 4. Sınıf Stüdyo Dersliği

Şekil 5: Toplantı Salonu

Stüdyo ders saatleri dışında toplantı salonunda da stüdyo projelerine yönelik öğrencilere kritik verilmektedir. Ayrıca her öğretim elemanı haftada 2 saat öğrencilerle akademik görüşme yapmaktadır.

Bölümümüzde engelli öğrenci bulunmamasıyla birlikte olması halinde sınıflarda gerekli alt yapı mevcuttur. Ancak fakültede bloklar arası geçişlerin sadece asansörle sağlanması engelli öğrencilere zorluk yaşatabilmektedir. Bölüm kapsamında uygulamalı dersler ve zorunlu teorik dersler dışında seçmeli dersler verilmektedir. Seçmeli dersler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 5: Seçmeli Dersler

1. Kent Mobilyaları
2. Araştırma Yöntemleri
3. Şehirselsel Analiz
4. Tarihi Çevrede Değerlendirme
5. İnsan-Çevre Sistemi
6. Fotoęraf Teknięi
7. Geleneksel Dokuda Yenileme ve Deę. Analizi
8. Güneş Enerjisi ve Kent Planlama İlişkisi
9. Peyzaj Düzenleme
10. Şehircilikte Ütopyalar
11. Matematiksel Modeller
12. Ulaşım Öęelerinin Tasarımı
13. Düşük Gelir Grubu için Konut Tasarımı-1
14. Tarihi Çevre Planlaması
15. Peyzaj Teknikleri
16. Kentsel Arkeoloji
17. Şehir Plan. Klimatik Verilerin Deę. İlk.
18. Sosyal Değişimde Çağdaş Değişim Teorileri
19. Düşük Gelir Grubu için Konut Tasarımı-2
20. Geleneksel Dokuda Fiziki Çevre Anlayışı
21. Şehir Mekan Kur. Plan ve Tasarım
22. Rekreasyon Planlaması
23. Ulaşım-Toprak Kullanımı İlişkisi
24. Peyzaj Tasarımı
25. Şehir İşletmesi
26. Kentsel Donatım
27. Bölge Planlamada Analiz Teknikleri
28. Planlama Kuram ve Teknikleri
29. Peyzaj Planlama
30. Ulaşım Planlaması
31. Endüstri Kent İlişkisi
32. Ülke ve Bölge Planlama
33. Kentsel Teknik Altyapı
34. Şehir ve Toplum Yönetimi

Bölümümüz öğrencileri 2. ve 3. sınıfta biri kamu biri de özel sektörde olmak üzere 2 adet yaz stajı yapmak zorundadır. Bir Yaz Stajı 30 iş günüdür (Staj Başvuruları ve Genel Esasları Hakkında 2018 yılında düzenleme yapılmıştır).

Bölümümüz stüdyo dersleri kapsamında çeşitli ölçeklerde (1/100.000, 1/25.000, 1/5000, 1/1000 ve 1/500 ölçek) plan çalışmaları yapılmaktadır. Bu nedenle eğitim hem fakültede hem de alan araştırması yapılan kentte gerçekleştirilmektedir. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, kent plancıları yetiştirdiği için, kenti oluşturan somut veya somut olmayan

çeşitli segmentlerin hem tekil hem de bütüncül analizlerinin, öğrenciler tarafından özümsemesi önemsenmektedir. Bu nedenle, kenti oluşturan fiziksel, sosyal, çevresel, ekonomik vb. öğelerin tümünün öğrenciler tarafından tanınması ve planlama perspektifi dahilinde akademik yorum geliştirilmesi önemlidir. Bu kapsamda her sınıfta plan çalışmalarına yönelik farklı kentler çalışılmakta olup, her dönem ilgili kentlere yönelik teknik geziler düzenlenmektedir.

Teknik geziler minimum 2-3 gün sürmekte olup uygun olması halinde ulaşım olanakları/masrafları Rektörlük tarafından karşılanırken konaklama masrafları ise öğrenci tarafından karşılanmaktadır. Şehir ve Bölge Planlama bölümünde daha kaliteli bir eğitimin sağlanması açısından teknik geziler zorunludur. Ancak maddi durumu yetersiz olan öğrenciler gezi masraflarını karşılayamadıklarından eğitimlerini yarıda bırakabilmektedir.

Bölümdeki teorik ve uygulamalı dersler öğrencilere aktarıldıktan sonra, öğrencilerin analiz kabiliyetleri jüriler veya sınavlar yolu ile önceden öğrencilere tebliğ edilmiş değerlendirme yöntemleriyle uygulanmaktadır. Stüdyo derslerinde "Haftalık Değerlendirme Raporları" ilgili ders yürütücüleri tarafından detaylı olarak yazılmakta ve her hafta ilan edilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre ise ilerleyen dönemlerde müfredat ve programın nasıl geliştirilebileceğine dair öğretim elemanlarının gerçekleştirdikleri düzenli toplantılarla sağlanmaktadır. Bunlar dışında özel bir iç denetim mekanizması geliştirilmemiştir.

